Zimmerwald

C. N. CARLESON: Genène-svindeln
THOMAS DARRAGH: Det revolutionära Irland och kommunismen
ALFONS GOLDSCHMIDT: Centralisation och decentralisation
Penningens avskaffande i Sovjetryssland
Från de röda fronterna
Bokrecensioner, tidskriftsrevy m. m.

NUMMER 1 · 1921 · FRAMS FÖRLAG

Pris 1 kr.

Zimmerwald

GENÈVE-SVINDELN

Av C. N. CARLESON

Nationernas förbunds första sammanträde i Genève.

Om världskriget och våldsfrederna giva oss en borgarkulturens tragedi, så är Nationsförbundet med sin nyligen avslutade delegeradekonferens i Genève den därpå följande komedien. I denna konferens har förbundet avslöjat sin egenskap av ett stormaktsförbund, fyllt av tvedrägt och intriger, och till fullo bekräftat vad tvivlarne på den Wilsonska luftblåsan förutsade. Om än negativ är det dock en stor vinst av konferensen att

denna bekräftelse vunnits. På sådan rot och stam måste sådan frukt växa.

De sista två veckornas förhandlingar präglades av brådska att slarva undan de stora uppgifterna för att konferensen skulle hinna skingras före jul. Mängden av kommissioner har arbetat under högtryck, och ansträngningar ha ej sparats att skapa enighet i syfte att bjuda världen åtminstone några positiva resultat.

Hur har det nu lyckats? Vi kunna pröva resultatet på de frågor, som varit mäst en vue: staters upptagning i förbundet, avrustning, straff- och ordningsblockad. För vår skildring välja vi referat-formen med inströdda reflektioner.

Det var i början av december. England ville då uppskjuta upptagningsfrågan och låta rådet avgöra, om minimifordringarna rörande areal och invånareantal uppfyllts. Vissa småländer skulle alltså avstängas. Men där fanns nog ett annat outtalat skäl, nämligen motviljan mot Tyskland och Ryssland. En av konferensens förgrundsmän, Robert Cecil, i egenskap av de sydafrikanska staternas representant, som städse intagit en medlande ståndpunkt, gick här med småstaterna, i det han förordade upptagande av det betydelselösa, oskadliga Luxemburg. Då gav England efter. Cecil hör till dem, som försöka trampa upp en medelväg mellan imperialism och pacifism.

Om de baltiska staterna fattades då ännu intet beslut. Hade den svenska gruppen redan då sitt finger med, när det engelska ombudet Fisher skickades fram för att förklara, att Ålandsfrågan ej finge påverkas av Finlands upptagande? Så avsöndrades Finland i behandlingen från de baltiska länderna; det ser ut som ett krokben för de svensk-finska nationalisterna, som sannolikt hyst vissa förhoppningar om Åland genom Finlands inträde i Nationsförbundet. Rapportörerna voro då samtidigt ute på "forskningsfärd".

Art. 10 — territorialparagrafen — har visat sig ytterst ömtålig och hindersam för konferensen. En delegerad framhöll, att d ä r låge "h e l a d e t r y s k a p r o b l e m e t". Detta jämte beroendet av stormaktsrådet har konferensen tydligen ofta känt som en besvärande och förlamande faktor, som förtager besluten deras kraft och diskussionerna deras värde av frimodigt tal. Canadensaren Rowell — kolonial- och småstaterna ha sökt hålla ihop, om än bristfälligt, gentemot pamparne — önskade anknytning

med ännu utanförstående stater. Konferensens svaghet framträdde just i det dubbla behovet att både upptaga och utestänga, och åt detta skådespel av ängslig avvägning ler i njugg den gamla diplomatin, som bestämmer kattens gång kring den heta gröten; just metoden att tillsätta underkommissioner, dit de ömtåligaste frågorna hänskötos, vittnar om grötens temperatur. Med Albaniens "statsrättslighet" kinkade det t. ex. liksom en gång med Finlands; här är det antagligen det om sin makt i Adriatiska havet avundsamma Italien, som fruktar varje eventuell förstärkning av den jugoslaviska republiken och därför gör invändningar. Det var i tvisten härom som den franska socialpatriotismen, naken och brutal, företräddes av Viviani, i det han varnade för "beslut mot stormakternas politik". Det är tydligt och klart besked om vem som är delegeradeförsamlingens herre och husbonde; det var ju ock minister Viviani som utfärdade Frankrikes krigsförklaring i aug. 1914, sedan han deltagit i Poincarés resa till Petrograd — dagar, från vilka den sistnämnde nyss skvallrat ut pikanta interiörer, nu när han ej längre är nödgad att binda sin tunga. Vivianis uppträdande å konferensen var så bryskt, att Cecil måste protestera mot honom och hävda församlingens självständighet gentemot stormakterna. Denna episod är lärorik. Albanien var bara en boll. För upptagande av denna lilla rövarstat, fordom Habsburgs vasall, funnos sympatier!

Vi återkomma längre fram till grälet om dörröppningen. Nu några ord om det probata antikrigsmedlet, ordnings- och preventivmedlet: straffblockaden.

Cecil vill göra detta medel kraftigt, omedelbart effektivt med hänsynslös användning, till ett ekonomiskt bombardemang. Det har redan prövats mot Ryssland i fientligt syfte, för ett helt annat ändamål än den humana freden — men utan effekt lyckligtvis. Det vet ingen bättre än förespråkaren själv, och då han betecknar blockad som krigstillstånd, då är det krigsmedel, ej fredsmedel, och därmed dörren öppnad för kriget. Ännu för några år sedan kunde man till nöds som ett mindre ont än det öppna kriget acceptera preventivbojkott etc., men det är uppenbart att alla dessa olika "ordnings"medel bilda en kategori av säkerhetsåtgärder, som falla helt inom den kapitalistiska ordningens och den borgerliga pacifismens ram. Från socialistisk ståndpunkt bjudes däremot ingen annan garanti mot kränknin-

gar och fredsbrott än samhällenas revolutionering genom internationellt förenade arbetareklasser, tillägnande sig makten att genomföra en socialistisk ordning och ur denna synpunkt förblekna de ovannämnda medlen till palliativ. Som sådana kunna de emellertid bli vanskliga och farliga. Så länge ännu stormaktsbegreppet tillåtes behärska alla internationella förbindelser och så länge det får drivas till sin spets i Nationsförbundsrådets supremati och maktutövning, måste folken alltjämt leva i oro för nya, krigiska förvecklingar.

Rådet kommenderar ju ut till blockadtjänst, "ordnings"tjänst de olika folken, hälst de små folken, med fördelning av rollerna dem emellan. Med neutralitetens bannlysning har även "buffert"staten försvunnit; det gives icke längre några "kuddar" mellan de store; den lilla staten har förvandlats till friktionsyta — med tillägg av en ökad solidaritetsrisk att dragas in i en krigsvirvel. Där finnas t. ex. ej längre några neutrala handelsfartyg; hamnarne bommas till omedelbart, och allt som ligger förankrat i dem, kan givas till spillo. Det eggar naturligtvis de olika staterna att i tid lägga upp förråd, att sörja blott för sig själv, att gå smygvägar utanför förbundsinstitutionerna, ty vem känner sig längre säker gentemot ett imperialt stormaktsvälde? Kommissionen n:o sex har satt sig här ett tvivelaktigt äreminne.

Krokvägar och nödfallsbeslut ha kännetecknat var konferensdags förhandlingar. När det icke tilläts att omedelbart upptaga de med Entente-interdikt belagda staterna, hittade man på de s. k. "tekniska organisationerna" för att där stoppa in de stater, som ej få stiga fram till stora bordet. Dessa organisationer äro ett slags antichambre till stora salongen. Här trädde dessutom åter i dagen söndring och spänning mellan världsdelar. Rowell (Canada) och Millen (Australien) protesterade mot "de tekniska", som enligt dem skulle ge Europa ett övertag gentemot Amerika; man skönjer Förenta staternas och de anglosachsiska dotterstaternas missräkning på vinsterna i kriget. Frankrike gav då genom den typiske reaktionäre diplomaten Hanotaux, för tjugu år sedan fransk utrikesminister, ett ilsket svar — Frankrike som dock vunnit mäst på våldsfrederna!

Här må nu i tidsföljd antecknas några smärre belysande episoder i och utanför konferensen. Man betecknade sändandet av tyfusmedicin till smittade trakter som "en brygga mellan

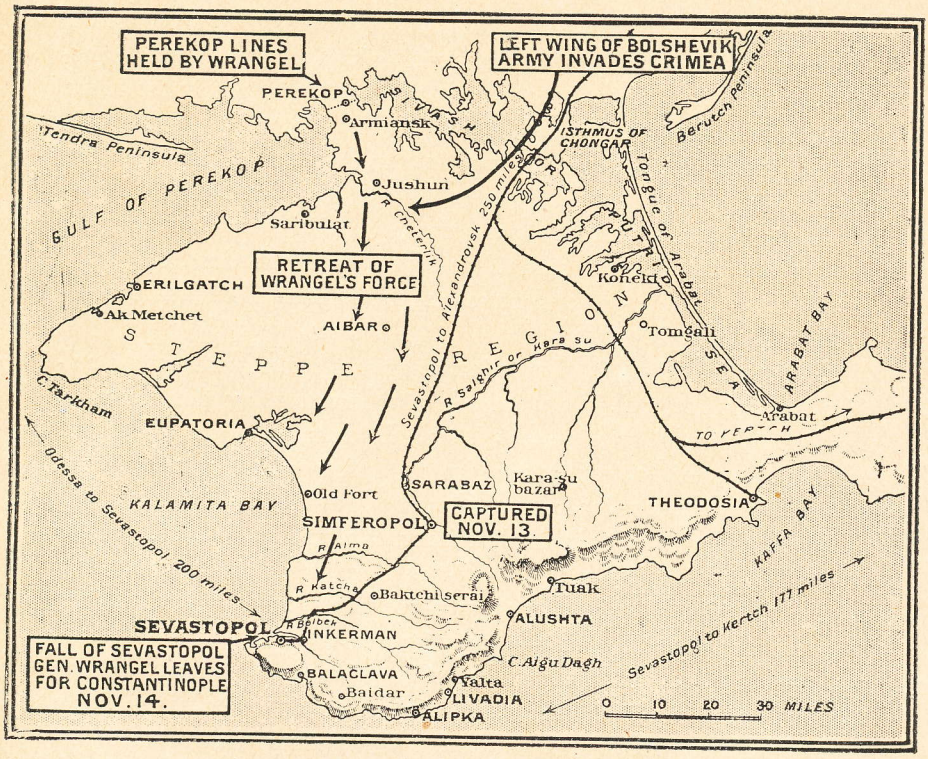

Bolsjeviksegern över Wrangel.
Hur Krim erövrades.

folken". Blygsamt av den blygsamme Nansen, som sysslat med sådana ting, sedan han petats i bakgrunden av Branting och Lange. Den med Genève jämnlöpande finanskonferensen i Bruxelles uttalade sig platoniskt mot "allt slags protektionism". Men ej ett ord fälldes där om skadligheten av ryssblockadens p r o h i b i t i s m. Inför vintern, den fruktade, revolters grotid, har man kallpratat om ekonomi. Där har dryftats internationell kredit åt de råvarufattiga länderna, ty utan råvaror åt dem ingen världsfred! Likväl: det naturliga varuutbytet kräver kapitalismens avskaffande, alldenstund denna numera roffar och frossar i hägn av blockad-protektionismen. Gentemot straffblockadprincipen blev Schweiz ett ögonblick betänksamt och ville upprätthålla — såsom "neutral"!! — "alla h u m a n i t ä r a förbindelser". Vad detta uttryck innebär synes föga klart; Schweiz'

krav torde lätt råka i konflikt med den i Bruxelles proklamerade "ekonomiska solidariteten", som i sin ordning kan antagas innefatta en strävan att gentemot revolutionära tendenser konsolidera de stora företagen och de ledande bankinstituten. På de gapande kursdifferensernas gungfly kan ingen framtid byggas ens för bourgeoisin och för att Nationsförbundet skall kunna bli "en levande organism", varom man drog en djup längtans suck i Genève, fordras inom samhällena det lugn och den jämnvikt, som varken Genève- eller Bruxelleskonferenser eller Nationsförbund mäkta skapa.

Så drog upp det lärorika intermezzo, som kan benämnas ordningsaktion i Litauen och där Sverge rönte den riskabla äran att få vara med på ett hörn. Litauens ombud Voldemar hade förut anhållit om att slippa interventionstrupper samt om uppskov med referendum. Samma dag som det sades, att Nationsförbundets" makt är "politisk och moralisk", beslöts att sända ordningstrupper till Vilna . . . mot Voldemars varning. Just de nordiska småstaterna utsågos till "ordningens" stormbock och fogade sig däri — trots protester från Sovjetryssland, som naturligtvis vill skaffa respekt för sitt fördrag med Litauen och följaktligen måste förbjuda beträdande av i fördraget detta land tillerkänt område. Beslutet, om det än gällde ett trassel mellan Polen och Litauen, var indirekt en chikan mot Sovjetryssland, vars alla överenskommelser med främmande stater konsekvent negligeras. Balfour, den brittiske imperialisten, och Hymans blevo ursinniga över Moskvas bristande respekt för den höga Genèveförsamlingen, och Branting jamade efter, förmenande, att Vilna vore blott en polsk-litauisk fråga (!?), trots att Ryssland garanterat Litauens integritet.

Wilson och Bourgeois ha i år tilldelats Nobelska fredspriset. Det är en hyllning åt Nationsförbundet, en hyllning åt Genève, oförtjänt ur synpunkten av värkligt gagn för en varaktig fred. Men däremot är det fullkomligt i sin ordning att våldsfredernas ansvarige och tillskyndare sålunda belönas i betraktande av det Nobelska fredsprisinstitutets ursprung. Stiftaren var en mångmiljonär, en vapen- och ammunitionsfabrikant, en kapitalistisk "pacifist", ett europeiskt motstycke till de amerikanska trustmiljardärerna; då är det en naturlig, kort och rak väg, som ett fredspris vandrar till Wilson och Bourgeois.

Den förres oklara och famlande föreställning om ett nations-

förbund har icke blivit klarare i Genève. Det är åter upptagningsfrågorna, som utgöra prövostenen på troheten mot den ursprungliga idén. Nu fram i december släpptes Bulgarien in, medan Estland, Lettland, Georgien och Armenien ställdes under moralisk observation — de tre förstnämnda hade ju oskärat sig genom separatfreder med Moskva' — endast till "de tekniska organisationerna" bereddes dem tillträde. Litauen ställdes fortfarande under prövning. Förfarandet påminner om medlemmars intagande i de frikyrkliga församlingarne. Ungefär samtidigt upplevde man ett extra muntert frispektakel. Den ökände reaktionären Trygger, vars hela politiska bana är en oavbruten kedja av förakt för och kränkningar av rättssynpunkter, var nog oförsynt att i Genève stå upp och prisa "demokrati, sanning, rättvisa och solidaritet", han, en av våra värsta militarister och arbetarefiender — det är kännetecknande för hela detta sällskap av världsfredsstiftare.

Härovan nämndes, att Schweiz velat undandra sig blockadförpliktelsen av "humanitära" skäl. Påfallande nog var konferensen ytterst tillmötesgående och generös mot Schweiz. Detta turistland kunde också påräkna särskilda sympatier och hänsyn, ty även under krig behöver bourgeoisien en trygg och fridfull rekreationsort med lätta och snabba förbindelser i alla väderstreck. Men när de skandinaviska staterna yrkade på särskild hänsyn till länder med farligt utsatt geografiskt läge, då vände sig Belgien med skärpa däremot; det tackade därmed för den fransk-engelska hjälpen och så väl man än kan förstå Belgiens uppfattning ur världskrigets historia — för oss var det likväl en missräkning att de skandinaviska ändringsförslagen, ehuru Cecil tog sig dem an, så föga beaktades. Allt det hårda ovädret är kvar i den internationella atmosfären — därom vittnade den japanske representanten Hayashi, i det han, försvarande sitt lands rustningar, yttrade: "Alla stater komma att ö k a sina rustningar — för freden." Således alldeles som förr — den väpnade rustningsfreden! Inte ett enda värkligt steg framåt.

Vålds- och vedergällningsandan bevarar då sin styrka oförminskad. Den gjorde sig kraftigt påmind i A r g e n t i n a a f f ä r e n, som hotade konferensen med en sprängningsskandal. Tagen ur sina illusioner om konferens och Nationsförbund hotade Argentinas representant Pueyrredon att lämna konferensen. Då

höllos bevekande förmaningstal och när inte det tycktes hjälpa, hotade Frankrike och England att åtstrama krediten för att hålla Argentina kvar — även ett belysande exempel på hur industrikapitalistiska stormakter behandla en jordbruksstat, varav man likväl var i hög grad beroende under krigsårens knappa tillgång på livsmedel. Fallet Argentina är en varning för alla små och medelstora stater. Konferensen träffades emellertid då av ett allvarligt tillbud att fullständigt förolyckas, så starkt var missnöjet på flere håll. Bourgeois, Nobelpristagaren, sökte dämpa oron: Argentina och andra" ville gå för fort fram" kantänka. Den utpräglade franske krigspacifisten Bourgeois bromsar alltid med den frasen, men hur länge får han vänta, innan han får säkerställt sitt ideal, sin obligatoriska skiljedom? Nu var emellertid situationen ett ögonblick så betänklig, att han måste fram i stor pose på scenen och försäkra, att Nationsförbundet vore "livskraftigt". Men hur står det till med livhanken, när man nödgas hålla dylika seanser för att besvärja upplösningens onda andar?

Så kom, uppskjuten till de sista dagarne, plenardebatten om avrustning och internationell ordningsmakt.

Intrycket av den framkallar utropet: Vilka härliga pacifist-demokrater! Ingen minskning eller ens en svag inskränkning av rustningarne kunde vinna fullt gehör gent emot åberopandet av eller baktanken på de egna säkerhets- och aktionsintressena. Hur vore det f. ö. möjligt, när Nationsförbundets husbönder, i stället för att hösten 1918 sätta en bestämd gräns för blodsutgjutelsen, i tre år hållit i gång en kontrarevolutionär offensiv mot ett folk, som intet högre önskar än att fullständigt avrusta? Man skyllde vidare på att fördragen ej respekterades. Varför respekteras de icke? Är det ej därför att inom nationerna saknas den makt, som kan bringa den nödiga respekten? Och den dag, då där gives en proletärisk, bestämmande makt — då kommer en revision av traktater, som väsentligen avspegla borgerliga partiers välde och intressen. Vad betyda fördragen, när Amerika ökar sin flotta, Japan sina rustningar och ingen av de övriga storstaterna vill på allvar reducera sin väpning, därför att de av nationell kapitalism betingade intressemotsättningarne alltjämt stå kvar? Besvärjelser och böner uträtta intet, ty freden är för dessa kretsar en avgud, för vilken man knäböjer och ropar,

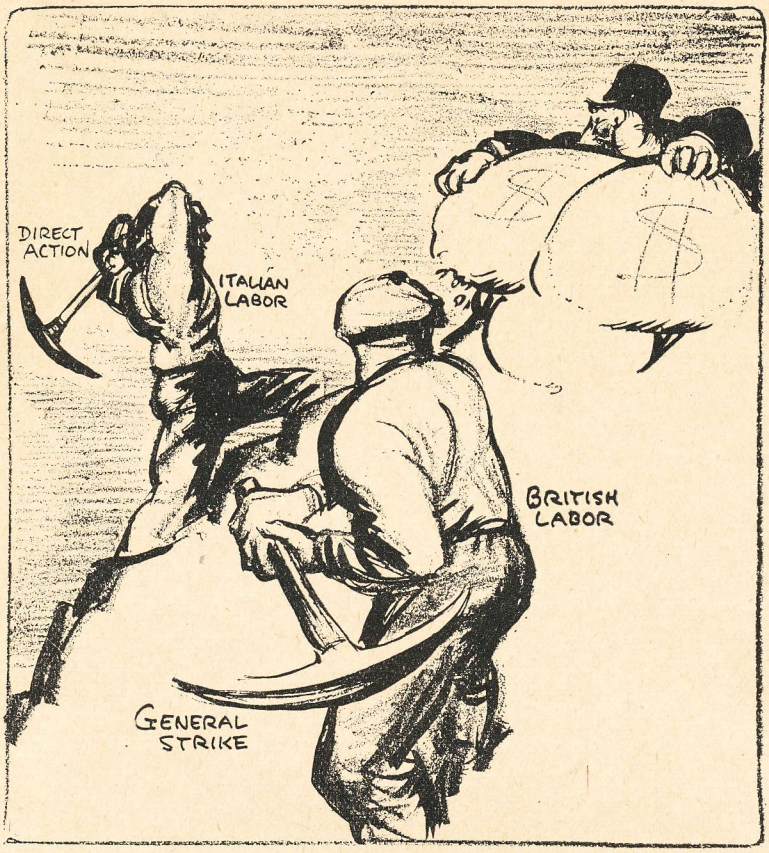

— Nej, nej, sluta opp med det där! Har ni inte fått rösträtt?
(Liberator.)

men från vilken man städse får Molochs svar. Dessa motsättningar är Nationsförbundet ur stånd att utplåna, knappast mildra. Det kan ej heller uppnå "ordnings"militära resultat, men måste vandra den vägen, därför att det är hopsatt och dirigerat av borgerliga rustningsregeringar. Det möter även en raffinerad diplomati. Se t. ex. Japan! För att egga Kina låtsades denna stat i Genève vilja lägga Kina under Förenta staternas ekonomiska beskydd o c h under kontroll av Nationsförbundets finansråd, d. v. s. föra Amerikas skydd även under samma kontroll.

Under sådana ogynnsamma förhållanden kröp avrustningen ihop till ett löjligt magert resultat, till ett fiasko — d. v. s.

av vad folken betraktat som en huvudfråga stå endast kvar några blygsamma önskesedlar. När där föreslogs från kolonihåll propaganda för "avspänning av de internationella förhållandena", ville England ej stödja detta förslag, ej ens Cecil, utan överlåta den saken åt vart särskilt land. Den norske delegeraden Lange krävde avrustning av hänsyn till massorna, minskning av militärbudgeterna, därvid även hänvisande till stämningen i Tyskland och Ryssland. Benes (Böhmen) lutade åt samma mening. Då satte sig åter Frankrike på tvären i sin outrotliga fruktan för Tyskland. Då spelade in den samtidiga partiella ministerkrisen i Paris, där krigsministern Lefèbre avgick, i det han vidhöll den längre övningstiden. Då vände sig Bourgeois energiskt mot Langes yrkande att minska rustningarne nästa år och icke öka dem de två följande åren.

Mot slutet var förbundsförsamlingen nervöst otålig att få fram något resultat. Branting fruktade att "utan ett positivt arbete skulle massornas förtroende förloras". Kanske han därvid tänkte på socialiseringsbluffens roll i de svenska riksdagsmannavalen. En avrustningsbluff var tydligen av behovet påkallad i Genève. Fisher, ett av de engelska ombuden, hyste samma fruktan. Art. 8 i konstitutionen har emellertid trotsat ansträngningarne att nå utöver rent platoniska uttalanden. Icke ens avskaffande av den privata vapenindustrin har kunnat beslutas — blott granskning av frågan. Ha ej rena kapitalintressen här inverkat på församlingens hållning, då man inskränker sig till att tillhålla makterna att följa sitt eget beslut i dec. i fjol om kontroll över vapenhandeln?

Branting sköt fram i debatterna Barnes och Lange, vars yrkande på budgetminskning redan år 1921 ivrigt bekämpades av Bourgeois, såsom ovan blivit nämnt. Branting och Barnes betecknades såsom särskilt "skickade att tala i massornas namn". Själva detta uttryck är en naiv bekännelse om Nationsförbundets' om delegeradeförsamlingens bristande kontakt med massorna; därmed är då tydligt utpekad den roll, som Branting och Barnes spela i denna humbugsinstitution, nämligen rollen av tillhandahållare av "folkopinion" åt förbundet. Och den rollen spela de fullt medvetna om sina förpliktelser gentemot bourgeoisin.

Alla gjorde förbehåll. Det höll på att gå sönder. Då lugnade

Branting de oroliga andarne med framhållande av, att regeringarne ju ändock i sista hand ägde sin "handlingsfrihet". Yttrandet blottar ju Nationsförbundets ihålighet så genant, att envar borde förså, hur fullständigt värdelöst det är för fred och avväpning. Generellt kan nu sägas om konferensen, att resolutionerna till sist voro så intetsägande, att de i allmänhet antogos enhälligt. I avrustningsfrågan sökte man även klistra över dissonanserna, utglätta och uppmjuka. Blott i form av önskemål uttalades, att regeringarne ej under åren 1922 och 1923 må överskrida 1921 års miliärbudgeter, de då något minskade. Men ej ens denna urvattnade önskeresolution kunde framlocka ett enigt antagande, utan bifölls med 30 stater mot 7. Fisher förklarade, att engelska regeringen ej kan åtaga sig omedelbart att "acceptera någon särskild plan" för reduktion av rustningarne, och Frankrike undskyllde sig med att det "av egen drift" hade börjat minska övningstiden — någonting som dock torde stå i vida fältet. Cecil ville först åtminstone ha fram beslutet som resolution och som "önskemål" endast om den mer bestämda formuleringen förkastades. Hans yrkande ju endast understryker församlingens klena tro på sig själv.

Tävlan om mandat till förbundsrådet ger oss även en pikant interiör. Det gällde val av icke-permanenta rådsmedlemmar. Småstaterna Belgiens, Brasiliens, Spaniens och Greklands representanter stodo i tur att avgå. Kinas ombud Koo yrkade, att Asien skulle bli representerat i rådet med 1 representant. Det tycktes ju ej vara för mycket begärt. Då invändes, att man borde välja "fritt"!! Så grannt skulle det låta. Men kränktes förbundsakten med proportionsyrkandet? Mot detta talade bl. a. Branting för att bevara inflytande åt det av krigslidelser ännu skälvande Europa. Kinas folk, denna djupt fredliga jordbrukarnation, denna väldiga, lugna yta, borde dock betraktas som en värdefull världsfredsgaranti. Mot även det önskvärda i utomeuropeiska staters representation i rådet vände sig Branting, understödd av Skandinavien och Holland. Församlingen fixerade ingen ståndpunkt och uttalade blott en önskan i den av Koo angivna riktningen. Den s. k. "lilla Ententen" med Rumänien ville även in i rådet. Sydamerika och Kina åter vände sig mot ensidigt europeiskt besättande av småstatsplatserna och sökte följaktligen även de få bort Grekland, Spanien och Belgien.

Den permanenta domstolen vållade vidare mycket huvudbry.

För obligatorisk folkrättslig fredlig reglering av tvisterna voro sydamerikanarne eniga. Förenta staternas utsände observatör Mc Cormick var livligt intresserad av de sydamerikanska inläggen i denna fråga, som den nya världen för sin del snart torde bringa till en slutgiltig lösning, lämnande Europa att segla sin egen sjö. Konferensen tvangs i alla fall att upptaga ett alternativ: obligatorisk skiljedom i alla konflikter, om två eller flera stater komma överens om att allid anlita detta medel, eller vid vissa tvister. Om denna frågas utgång får tolkas så optimistiskt som den norska delegeraden Hagerup ville göra gällande, i det han förklarade, att den obligatoriska principen vore erkänd, "ehuru icke direkt inryckt i förslaget", det må lämnas därhän. Man klutar nu ut domstolen som ett konferensens storverk. Men därom voro nog meningarne delade. Columbia beklagade, Portugal beklagade frågans utgång, och Peru betecknade det hela som "blott ett obetydligt framsteg". Bourgeois (Frankrike), oförfalskad pacifist, vände sig naturligtvis mot klart obligatorisk skiljedom nu och orerade om "långsam evolution"; sannerligen blir all evolution långsam i den takt, som Genèvekonferensen marscherat.

Men av ett så oerhört defekt Nationsförbund är just ingenting att vänta. Mc Cormick hade rätt, då han yttrade, att utan det ekonomiskt starka Nordamerika är förbundet vanmäktigt, om det än har lyckats suga åt sig 42 stater. Den omskrutna domstolens livhank hänger ju dock slutligen på staternas ratifikation. Ingen värklig makt, ingen massornas eller ens regeringarnes auktoritet har stått bakom diskussionsklubben i Genève. Det kände även hr Branting med sig. Det mäter det oerhörda avståndet från första tidens högtflygande förhoppningar kring Wilsons "ljuvliga och glada budskap" fram till och med den nu avslutade konferensen, när Branting yttrade: "Nationsförbundet bör nu nöja sig med att finnas till". Hans vanliga vingel gav nu där för en gångs skull en ovanligt träffande karaktäristik. Men framtiden skall nu visa, om en fortsatt existens är tänkbar.

När nu konferensombuden återvände hem för att njuta julefrid efter konferensens stormar i — ett glas vatten, lägger man märke till den dämpade tonen över intervjuerna om intrycken. Ombuden äro tydligen tämligen snopna. De ha gjort nya erfa-

Hycklare!

Historiens gudinna skriver Wilsons blad.

(Boardman Robinson i Liberator.)

renheter om de borgerliga, nationella lidelsernas styrka och om det oerhörda stormaktstrycket över världen samt om den gamla diplomatiens oförminskade inflytande. Men känna de då icke en skyldighet att ärligt, sanningsenligt och oförbehållsamt meddela offentligt sina intryck, att ingenting dölja av vad de upplevat? Det vore en samvetslös orätt begången av dem, om de skulle ingiva illusioner om Nationsförbundets, om delegeradeförsamlingens styrka och roll. Man begär intet bättre än att få höra sanningen, endast sanningen, h e l a sanningen, men man tvingas av de hittills synliga referaten att med eftertryck fordra en tillförlitlig redogörelse. Eljes fogar sig till den ofördelaktiga föreställning, som allmänheten redan bibringats av förhandlingarne och besluten, även intrycket att Genève blott varit ett annex till diplomaternas och utrikesdepartemangens kamarillor.

För bristerna, för svaghet och dunkelhet kan nog som ursäkt anföras att Genève var ett experiment, att det måste vara för-

enat med de största svårigheter att finna ledtrådar ut ur den gamla diplomatiens och det folkrättsliga virrvarrets labyrinter i en kaotisk värld. Men vid förklaringar och ursäkter kunna åtminstone icke socialister stanna. Om det bland dem före världskriget var en självklar sats, att även den varaktiga världsfreden måste vara arbetareklassernas verk, genomfört på ruinerna av en besegrad kapitalistisk samhällsordning, så är den satsen i dag hundra gånger sannare, hundra gånger fastare bestyrkt än för 7 à 8 år sedan.

Men ha vi från Genève hört ett enda ord, trots närvaron av ombud, som ännu kalla sig socialister, ett enda ord, som knöt an vid det stora väsentliga kravets och resningens klang i den gamla Internationalens resolution?

Det pacifistiska Genève var icke en tiondedel av det proletäriskt-socialistiska freds-Europa.

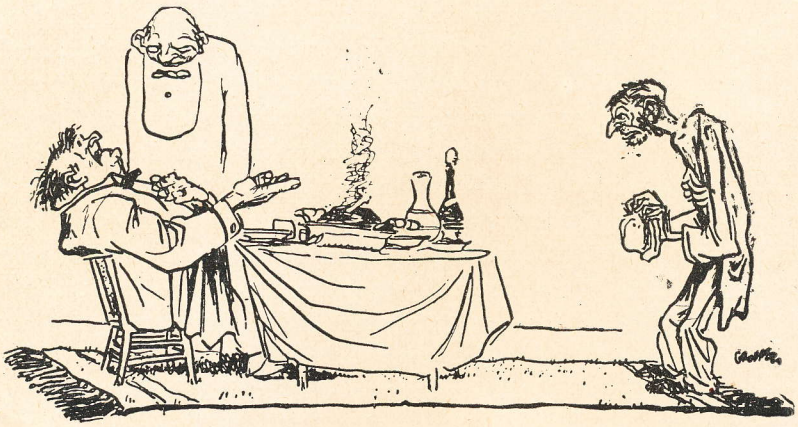

— Kypare, jag har inte hjärta att se den där stackars människan svälta. Kör ut honom!

(Gropper i Liberator.)

PENNINGENS AVSKAFFANDE I SOVJETRYSSLAND

Ur Die rote Fahne i Berlin av 24 november återger vi följande viktiga underrättelse från Moskva:

Folkkommissariernas råd har beslutat uppdra åt finanskommissariatet att inom en månad efter överenskommelse med vederbörande instanser inkomma till folkkommissariernas råd med utförligt utarbetat förslag till bestämmelser om avskaffande av betalning för alla livsförnödenheter, som av förplägningskommissariatet utlämnas för arbetare, anställda och deras familjer och överhuvud på första och andra kategorins motkort. Vidare om avskaffande av bostadshyra för arbetare, anställda och deras familjer, boende i stats- eller kommunala hus. Slutligen också om avskaffande av betalning för värmeenergi av alla slag, som levereras till arbetare, anställda och institutioner i enlighet med centrala bränslematerialförvaltningens föreskrifter, såsom gas, elektricitet, telefon, vatten- och avloppsledningar o. s. v. Samtidigt har inom folkkommissariernas råd utsetts en kommission som har i uppdrag att inom en månads tid utreda frågan om fullständigt upphörande av penningtransaktioner — s. k. banktransaktioner inbegripna — även rörande producerande verks och rådsinstitutioners ömsesidiga förbindelser.

Alltså skall senast den 1 januari denna nya, väsentligt stora förbättring i den ekonomiska organisationen inträffa. Samtidigt träder den 1 januari också en annan av folkkommissariernas råd den 24 augusti antagen förordning i kraft: Avskaffandet av betalning för befordran pr järnväg av allt fraktgods och i det närmaste alla passagerare, t. ex. arbetare och anställda för resa på grund av permission, till arbetsplatser, skolor, kongresser eller för att delta i fackföreningsmöten o. s. v.

Första gången frågan om avskaffandet av penningen som sådan frambars var i början av år 1919 på vårt partis Moskvaorganisations stadskonferens, som enhälligt godkände förf:s av detta meddelande rapport, vari framhölls nödvändigheten att ofördröjligen avskaffa betalning för förplägnad av barn och för kläder, bostad och bröd åt arbetare. Det visade sig emellertid, att de psykologiska förutsättningarna för en sådan

åtgärd vid den tiden ännu inte var förhanden. Tillämpningen ägde rum endast delvis och försiktigt. I april utfärdades en förordning om fritt underhåll av barn, men endast med livsmedel och intill 14:de levnadsåret samt endast i hungerområdena. (Senare utsträcktes åldern småningom till 16:e levnadsåret, för skolbarn tillkom fria kläder och tillämpningsområdet vidgades liksom det började praktiseras att för vart nyfött barn lämna 30 arsjin tyg — 1 arsjin = 71 cm.) Efter en tid infördes fri utdelning av arbetskläder, som småningom lämnades åt alla arbetare och kompletterades med fri tilldelning av såpa eller tvål. Under tiden hade portot för vanliga brev borttagits. Ingen obetydlig roll spelade bruket att förvandla en del av arbetslönerna i belöningar i natura-produkter, vilket blev en av huvudgrunderna för den ryska sovjetrepublikens tilldelningspolitik. Nu blir alla dessa mått och steg genom ovannämnda förordning kompletterade och allmänt tillämpade. Snart skall arbetarna och stadsbefolkningen kunna använda pengar endast för smyghandeln — så länge denna ännu består.

Den genom årets militära operationer nådda sammanfogningen av Rysslands alla delar, Sibirien, Turkestan, Kaukasien, Ukrajna skall påskynda att behövligheten av inköp genom olaga handel försvinner. Vi får redan bomull och brännslematerial från gränsområdena, som förut var avskurna från oss. Centraldepån hade redan den 1 oktober sju gånger mer bomull än den 1 januari 1920. Fabrikerna kommer i gång och om ett år skall det för bönderna bli mycket fördelaktigare att i utbyte mot manufakturvaror leverera sina alster till staten än att undanhålla dem för den olaga handeln, där den köpes för papperspengar. Då staten har mer produkter — livsmedel och fabriksvaror — till sitt förfogande, skall den olaga handeln försvinna, eftersom ingen behöver anlita den.

DET REVOLUTIONÄRA IRLAND OCH KOMMUNISMEN

Av THOMAS DARRAGH

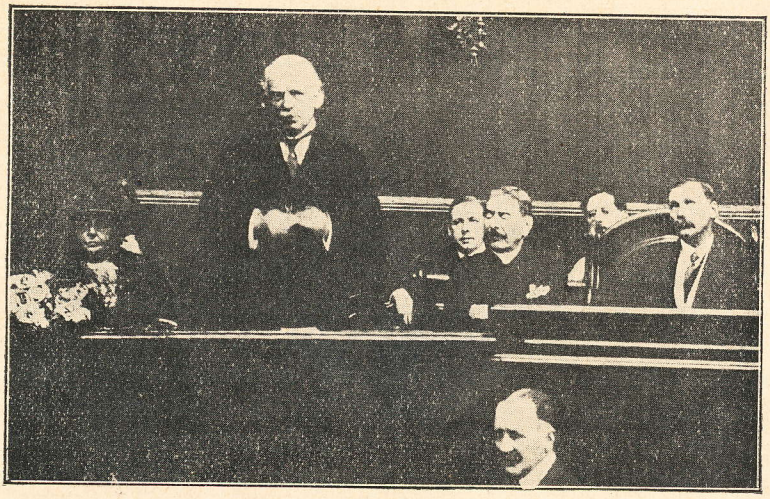

Lloyd George lovar i sitt tal i Carnarvon röja upp revolutionen på Irland.

Irlands betydelse för den internationella kommunismen ligger framför allt i följande: 1. landets strategiska ställning till England, den brittiska imperialismens centrum, och 2. den irländska politiska utvecklingens inflytande på Storbritanniens breda folklager och på de till Förenta Staterna utvandrade irländarna.

Organisationsansatser och ledare.

För att få perspektiv på följande framställning måste vi kasta en kort återblick över den irländska arbetar- och socialistiska rörelsen och ge en beskrivning av de personer, som där innehaft och innehar de ledande rollerna. Den irländska arbetarrörelsens historia började egentligen 1907, sedan Jim Larkin kommit till Irland. Till denna tid var helt få ar-

betare fackligt organiserade och t. o. m. av dessa tillhörde de 90 procenten de engelska fackföreningarnas irländska avdelning. Irländarna kunde betraktas som pappersmedlemmar, de hade, nästan intet inflytande på den fackliga organisationen, vars exekutivkommitté befann sig i England.

Larkin, vars namn är förbundet med engelska arbetarrörelsen alltifrån dess grundläggning, kom till Irland som organisatör för engelska dockarbetarförbundet. Strax efter hans ankomst följde den första stora strejken i Belfast. Denna strejk var av betydelse så till vida att också, utom dock- och transportarbetarna, polisen slöt sig till den. Det kom till oroligheter och militären inskred. Få månader efter Belfast-strejkens nedläggande gick hamnarbetarna i Cork ut i kamp.

Den behandling, de strejkande i Belfast rönte av exekutivkommittén i England, en taktik som fackorganisationen också använde mot arbetarna i Cork, föranledde Larkin att bryta med engelska hamnarbetarförbundet och organisera de irländska transport- och hamnarbetarnas fackförening på industriprincipens grundval. Efter en rad strejker, som genomfördes med stor bitterhet, fick transportarbetarförbundet fast fot i hamnstäderna och industricentra. Connolly, som 1910 återvände från Amerika till Irland, begav sig oförtövat till Larkin, som satt i Montjoy-fängelset i Dublin. De blev ense om, att Connolly skulle överta ledningen av fackföreningsrörelsen under Larkins fängelsetid. Sedan Larkin blivit fri, arbetade de med förenade krafter, tills L. reste till Amerika för att samla in pängar till kassan, som efter den stora strejken i Dublin var alldeles tömd.

Connolly tillbragte sin ungdom i den socialdemokratiska rörelsen, huvudsakligen i Skottland. Han tillhörde de få orädda marxister, som i den socialdemokratiska federationens ungdomsår, avskräckta av den Hyndmanska socialpatriotismens och reformismens första manifestationer, uppsade samarbetet med denne för att grundlägga det socialistiska arbetarpartiet, vars första ordförande och organisator Conolly blev. C. uppehöll allt till sin död ständig förbindelse med partiet. Ännu i dag gör hans åsikter sig gällande i denna organisation, som är en av de få socialistiska kamporganisationerna i England. 1896 återvände han till Irland, där han grundade Irländska socialist-republikanska partiet — det första socialistiska partiet på Irland. Connolly var redaktör för partiets officiella organ The Wor-

kers Republic (Arbetarrepubliken), som spred partiets revolutionära åskådningar bland de irländska arbetarmassorna. Det bör ihågkommas, att hur radikalt nationalistiska än de andra partierna kunde vara, I. S. R. P. var det första av alla partier som öppet och frimodigt gick i breschen för upprättandet av en irländsk republik. Ehuru litet lade partiet i dagen en förbluffande dådkraft. Partiet uppställde också sina kandidater till olika kommunala val, tyvärr utan resultat.

1902 begav sig Connolly till Amerika för att genom en serie föredrag samla ihop pängar till partikassan. Efter turnéns slut stannade han i Amerika, där han medverkade vid grundandet av I. W. W. En längre tid var han sysselsatt som organisatör i amerikanska socialistpartiet. 1908 grundade Connolly den irländska socialistiska federationen i Amerika och var även redaktör för dennas officiella organ The Harp (Harpan), som senare utgavs på Irland, Då han återvände till Irland 1910, publicerade han sitt arbete Arbetarfrågan i Irlands historia, den enda förefintliga marxistiska utredningen om det irländska proletariatets och den irländska bondeklassens utvecklingshistoria.

Från år 1910 ledde Larkin och Connolly arbetar- och socialisträrelsen på Irland. De organiserade Irländska transport- och hjälparbetarförbundet, lärde massorna använda mass- och sympatistrejken och ombildade irländska arbetarpartiets fckföreningskongress. Transportarbetarförbundet med sin revolutionära lösen — lönesystemets upphävande — blev så mäktigt, att irländska bourgeoisin och de engelska kapitalister, som hade intressen på Irland, slog sig ihop för att tillintetgöra förbundet. Detta förde till strejk och en avspärrning av Dublin, som varade i över 10 månader och som var det irländska proletariatets första stora resning. De radikala brittiska kamraterna skyndade de irländska kamraterna till hjälp och sände pängar och livsmedel till Dublin. Men den brittiska arbetarrörelsens ledare blev bödlar, som, köpta av kapitalisterna, saboterade varje revolutionär aktion av arbetarna och undertryckte det brittiska proletariatets krav på att ge irländska frihetsrörelsen understöd. Av den anledningen blev de irländska arbetarna tvungna att uppge strejken. Bourgeoisin firade en pyrrhus-seger. Transportarbetarförbundet gick med starkt hopkrumpet medlemstal ur kampen, men organisationens grundval förblev orubbad. Arbe-

tarna bemäktigades av en våldsam förbittring, som 1916 skulle slå ut i starka lågor. Då världskriget bröt ut, hade Transportarbetarförbundet kommit sig så pass, att det kunde resa sig till energisk protest mot brittiska arbetarrörelsens socialförrädiska ledning. Förrädarna slog sig samman för att försvara den imperialistiska staten och hjälpte till med att brutalt undertrycka Irland som litet folk och de irländska arbetarna som klass. Larkin och Connolly arrangerade möten på hela Irland. De avslöjade krigets imperialistiska karaktär, uppfordrade arbetarna att med alla till buds stående medel utnyttja krisen och kritiserade skarpt brittiska arbetarrörelsen. De avslöjade irländska parlamentspartiets heltigenom borgerligt-imperialistiska karaktär, detta parti som hittills dolts under en demokratisk mask och som nu understödde kriget. De avslöjade också de borgerligt-reaktionära tendenserna hos sinn-feinarna, som förklarade, att Irland borde hålla sig neutralt. Larkin och Conolly såg bara alltför väl, att de svårigheter, brittiska imperialismen hade att kämpa med, erbjöd tillfälle att befria det irländska proletariatet. De understödde det irländska medborgarvärnet, ekiperade det, beväpnade dess medlemmar och gav organisationen en mer utpräglat militär karaktär. Larkin reste till Amerika för att samla ihop pängar. Knappt hade brittiska regeringen fått veta det förrän den landsförvisade honom. Därpå övertog Connolly förbundens och medborgarvärnets ledning och förde ensam partiet vidare. Från denna tidpunkt och till påsken 1916 behärskades irländska arbetarrörelsen av irländska medborgarvärnet.

Det irländska medborgarvärnet.

Det irländska medborgarvärnet bildades 1908 i Cork. Dess uppgift var att försvara arbetsnedläggelser mot polisens inskridande, eljest hörde man föga av dessa organisationer. Först 1913, då de i samband med strejken i Dublin uppgav sin avvaktande hållning, fick de större betydelse. Efter världskrigets utbrott ägnades denna organisation den mest allvarliga uppmärksamhet: man sörjde för att anskaffa militära instruktörer och medborgarvärnets medlemmar beväpnades. (Första instruktör var kapten White, en son till brittiska fältmarskalken sir George White. Han deltog i Dublin-strejken och blev 1916 arresterad i Syd-Wales, då han försökte organisera en gruvstrejk för att

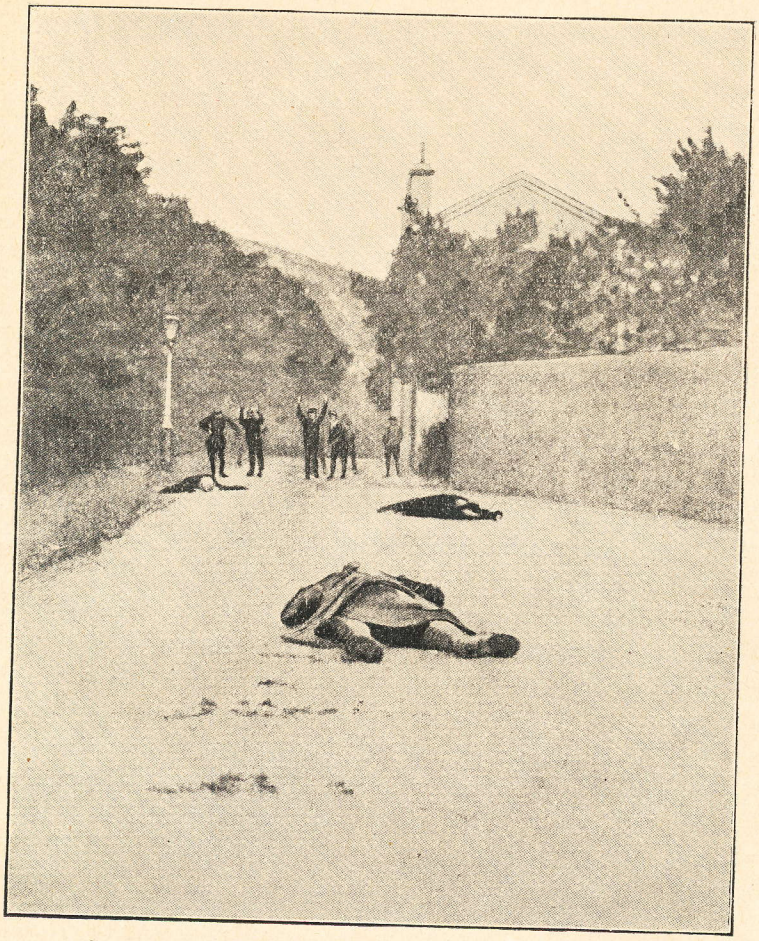

Gatustrid på Irland: Sinn Feinare som kapitulerar.

rädda Conolly från fullbordandet av den över honom fällda dödsdomen.) Connilly omgav sig som medborgarvärnets chef med en socialistisk stab. Denna stabs huvudperson var Michael Mallon, en sidenvävare som avrättades 1916 av engelsmännen.

Medborgarvärnet var uppbyggt på militär grundval. Det hade högsta chef, stabsofficerare och vanliga officerare, som valdes av soldaterna, samt dessutom en förvaltningskommitté, bestående av ett lika stort antal officerare och manskap. Medborgarvärnets verksamhet inskränkte sig till Dublin med omgiv-

ningar. Det arbetade ganska bra. I flera avseenden överträffade det de irländska frivilliga. Det organiserade prov-gatustrider, varvid de väl skolade officerarna, särskilt de högre, undervisade de irländska frivilliga teoretiskt och praktiskt i gatustridens metoder. De månader, upproret varade, spelade irländska medborgarvärnet den ledande rollen och tvang med järnvilja de irländska frivilliga, vars kälkborgerliga ledare i allmänhet vacklade fram och tillbaka, att delta i upproret. De revolutionära stridskrafternas dåliga resultat var följden av de fega till höger stående borgerliga ledarnas senhet att sända mobiliseringsordern till de irländska proletärtrupperna. Dessa borgerliga ledare stod alltid i opposition till Connolly och var motståndare till en gemensam aktion av de frivilliga och medborgarvärnet. Trots detta försvarade 1,000 man av de oskolade republikanska stridskrafterna den besatta huvudstaden mot 47,000 väl övade brittiska soldater, beväpnade efter den militära teknikens modernaste möjligheter.

Under hela upproret var Connolly översta chef över alla republikens stridskrafter. Efter kapitulationen blev C., som allvarligt sårats, och Michael Mallon, medborgarvärnets stabschef, samt en del av vänstra flygelns nationalistiska ledare avrättade. Största delen av övriga framträdande proletära ledare dödades under eller efter kampen. Efter detta och ävenså på grund av talrika häktningar blev medborgarvärnet som organisation så gott som tillintetgjort. De irländska frivilliga, som inte haft så stor procentsats aktiva deltagare i kampen, var däremot i stånd att hålla största delen av organisationen i landet vid liv.

När alla fängslade blivi befriade 1917, försökte medborgarvärnet åter organisera sig på samma proletära grundval. Men då de irländska frivilliga nu stod i ledningen och samtliga medborgarvärnets ledare var dödade, förlorade det mer och mer inflytande och spelar för närvarande ingen större roll i Irlands politiska liv. Man får inte glömma, att medborgarvärnet är ingen kommunistisk organisation, även om det står fientligt till de nu rådande socialdemokratiska tendenserna i Irlands socialistiska parti. En enda gång gick det hand i hand med det socialistiska partiet och det var vid arrangerandet av ett möte till förmån för ryska bolsjevikrevolutionen.

Medborgarvärnets program är upprättande med väpnad hand

av en arbetarrepublik på Irland, om också inte flertalet av organisationens medelmmar kan redogöra för hur en sådan republik bör bildas och uppbyggas.

Sinn Fein och de irländska frivilliga.

Sinn Fein-rörelsen ledde den irländska nationella politiken under en tidrymd av över 50 år. Dess mål var att på konstitutionell grund skaffa Irland ett home rule (självstyre). Av de 104 irländska representanterna i brittiska parlamentet tillhörde c:a 80 irländska parlamentspartiet, de övriga var till största delen unionister, valda i det protestantiska valdistriktet i nordöstra Ulster, som motsatte sig home rule.

Under Parnells ledarskap förde Irländska parlamentspartiet en obstruktionstaktik i brittiska parlamentet. Denna taktik ledde partiet till allt fler kompromisser, tills det slutligen togs på släp av engelska liberala partiet. Medan det mer och mer miste sitt inflytande på det nationellt revolutionära folket, uppstod en ny nationell taktik i form av Sinn Fein. En broschyr med titeln Ungerns återupprättande, en parallell med Irland började fästa allmänhetens uppmärksamhet på sig. I denna lilla broschyr följde Arthur Griffith, en oavhängig borgerlig journalist, Ungerns kamp mot Österrike för politiskt oberoende och föreslog användandet av samma taktik som de ungerska socialisterna brukade också på Irland. Han framkom också med ett utkast till program, som 1914, sedan partiet fått större makt, kompletterades. Huvudpunkterna i programmet var följande: a) val av ett parti enligt engelska valsystemet, som skulle förpliktas att hålla sig borta från brittiska parlamentet, b) faktiskt upprättande av ett irländsk parlament eller generalråd, c) vägran att betala skatter till engelska imperialistiska regeringen, d) införande av tullskyddspolitik, som huvudsakligen skulle vara riktad mot England, e) upphjälpande av den irländska industrin, f) upprättande av irländska konsulat, g) allmänt understöd till samtliga nationella rörelser på Irland.

Sinn Fein var egentligen bestämt för politisk och utomparlamentarisk aktion. Det blev den ungerska parallellen troget. Den brittiske monarken skulle tillika vara konung av Irland och sanktionera bägge parlamentens lagstiftningsbeslut. Faktiskt var I. R. S. P. det enda parti, som i början av tjugonde århundradet

Irländsk gatubild under guerillakriget.

öppet uttalade sig för en irländsk republik. Ett politiskt parti kunde man knappast kalla Sinn Fein. Vad dess ställning till de ekonomiska problemen angick, följde det den föråldrade borgerlige ekonomen Friedrich Liszt, dess riktlinjer i ekonomiska frågor var i högsta grad reaktionära. 1913 intog det en fientlig ställning till strejken i Dublin. Med mycket större rätt än Sinn Fein kan de frivilligas rörelse betecknas som den härskande nationella kraften i den irländska politiken. Organisationen gick från seger till seger, tills den vid 1918 års allmänna parlamentsval fick hela landet med sig. Därpå upprättade den sitt eget parlament, Dail Eireaun och gjorde försök att bilda ett kabinett och i dess händer överflytta landets regering. På grund härav förklarades organisationen för olaglig. Efter detta uppträder den så snart ett tillfälle erbjuder sig, ehuru de flesta av dess medlemmar samt dess mest framstående funktionärer ständigt sitter dolda i de engelska fängelserna, som de kan undgå endast genom flykt, hungerstrejk eller annat dylikt. Sinn Feinarnas taktik är egentligen att göra det omöjligt för engelska regeringen att styra Irland och samtidigt upprätta så många institutioner som möjligt, så att partiet, om det visar sig nödigt, på ett ögonblick kan överta regeringsmakten i landet.

De irländska frivilligas program består ursprungligen i att med vapenmakt upprätta en irländsk republik. Medlemmarna av de frivilligas organisationer består huvudsakligen av prole-

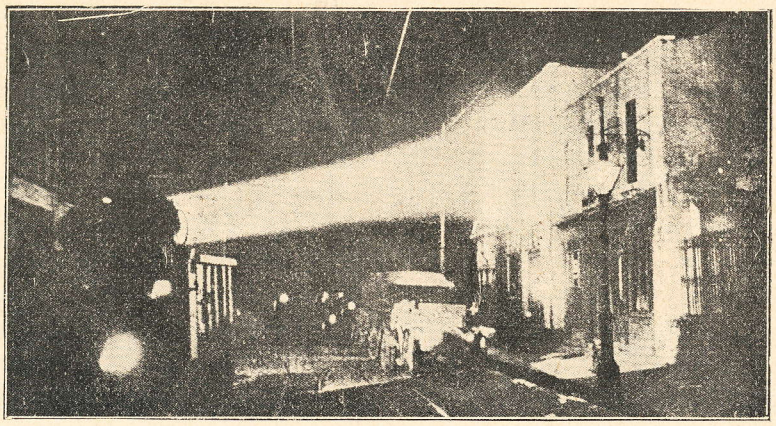

Strålkastare i Kingston under en nattlig strid.

tärer och bönder, men officerarna är oftast från småbourgeoisin och lantgårdarna. I det stora hela har de frivilligas organisationer helt få socialister, men de har många vacklande medlemmar och anhängare, som är hänförda för Connolly och arbetarrepublikens idé.

Sinn Fein-rörelsens sammanförande av de olika klasserna leder, som man lätt förstår, till kamp inom partiets egen ram. Så länge samarbetet mellan dessa klasser varar — och samverkan är oundgänglig för att kunna nå verklig politisk oavhängighet — kommer Sinn Fein-rörelsen att vara ur stånd att uppställa ett bestämt socialt-ekonomiskt program. Av rädsla att störa klassernas samarbete vågar den inte uppställa ett bestämt politiskt och ekonomiskt program utan håller sig därför till ett s. k. demokratiskt program av den vanliga innehållslösa slaget — borgerligt-demokratiska principer exempelvis som att landets resurser bör förvaltas av hela folket och i hela folkets intresse, jämlikhet för alla medborgare etc.

Arbetarrörelsen på Irland.

De organisationer, som tillhör irländska arbetarrörelsen, är Irländska transportarbetarförbundet (Irish Transport and General Worker's Union), de lokala och nationella fackföreningarna samt de irländska avdelningarna i de stora engelska arbetarförbunden,

såsom Järnvägsmännens nationalförbund och Maskinarbetarnas förenade förbund. Nationellt sett finner rörelsen sitt uttryck i irländska fackföreningskongressen, lokalt återigen gör den sig gällande genom förvärvsråd (Trades Councils), sammansatta av representanter från de enskilda distriktsförbunden. Den mest inflytelserika organisationen är Transport- och Hjälparbetarförbundet (I. T. & G. W. P.), som nu räknar 120,000 medlemmar. Förbundet var ursprungligen uppbyggt enligt industriprincipen. Ehuru det i början var numerärt obetydligt och dess verksamhet inskränkte sig till de stora städerna, gjorde förbundet med utomordentligt gott resultat bruk av mass- och sympatistrejken. Samtidigt bedrev det nästan oavlåtligt revolutionär propaganda.

Efter upproret, som kostade förbundet två av dess bästa ledare och sedan det börjat öka sitt medlemstal utan inval, försvann förbundets revolutionära åskådningar allt mer. För närvarande har det urartat till en federation med byråkratiska och starkt centralistiska tendenser. Medlemmarna är till största delen icke yrkesutbildade arbetare, endast ett visst antal tillhör fackföreningarna. Förbundet har icke hållit jämna steg med industriprincipens utveckling och kan därför lätt bli ett klumpigt och odugligt vapen för proletariatet i kampen mot främmande imperialism och hänsynslös kapitalism.

Största delen av förbundets medlemmar utgöres i detta ögonblick av fattiga bönder och jordbruksarbetare, som inte är ense med industriarbetarna och som inte vill tillåta, att industriarbetarna ska ha företräde. Man kan heller inte undgå att märka, att lantproletariatets organisationer som sådana var ett kolossalt verk, som bidragit att skapa ett slags klassmedvetande.

Vad organisationens form och handlingskraft angår, som visat sig ur stånd att tillräckligt förbereda lantarbetarna till att fylla sin uppgift, har det hänvisats till, att förbundet aldrig ställt som sin uppgift att slå broar över klyftan mellan lant- och industriproletariat.

Då atmosfären på Irland i allmänhet är nationalistiskt revolutionär, uppvisar Irländska transportarbetarförbundet och fackföreningarna en mycket starkare kamp-anda än motsvarande engelska organisationer, som de ursprungligen hade till förebild. Hand i hand med nationalisterna bröt irländska arbetarrörelsen år 1918 ned lagen om allmänna värnplikten. Den 1 mars 1919

lyckades den stoppa största delen av landets industriella verk. Och för helt kort tid sedan tvang den i förening med nationalisterna genom en tvådagarsstrejk brittiska regeringen att frigiva 100 politiska fångar, som etablerat hungerstrejk. Mestadels är det emellertid den allmänna folkstämningen, som arbetarorganisationerna uppeggar till aktion. Strejkerna genomkämpas i allmänhet av förbundsmedlemmar, men även oorganiserade har varit med.

Först för kort tid sedan har Irländska transport- och hjälparbetarförbundet blivit en inflytelserik kraft på den politiska arenan, men segern vid sista kommunalvalen har bara bidragit till att styrka förbundets reaktionära tendenser. Irländska arbetarpartiet och fackföreningskongressen, som vid kommunalvalen representerades av de lokala förvärvsråden (Trade Councils), visade sig vid röstsammanräkningen vara det näst starkaste partiet. Representanterna för arbetarpartiet garanterades genom stöd från Irländska transport- och hjälparbetarförbundet övervägande majoritet. Denna omständighet stärkte ännu mer Transportarbetarförbundets ledande roll på irländska arbetarpartiets och fackföreningarnas kongress. Förbundet har också bestämt partiets nuvarande form och program. Trots arbetarpartiets påstående, att detta program, utarbetat som det var av Connolly, väl måste vara revolutionärt, är detta orikrikt: partiet förmådde icke inse, att detta program var utarbetat i syfte att leda proletariatets verksamhet i den period som föregick världsrevolutionen.

Transportarbetarförbundets försök att — under lösen: en enda stor förening (One Big Union) — dra med sig fackföreningarna har fört till fientligheter inom arbetarpartiets egna led. Fackföreningarna reser ett energiskt motstånd, för det första därför att förbundet motarbetar deras skråideologi, för det andra därför att det ännu ej representerar industriförbundsprincipen utan en utveckling av en federation, som söker underordna hela arbetarrörelsen under en byråkrati. Fackföreningarna på Irland är små och krymper allt mer samman. De äger nästan ingen politisk betydelse, med undantag för några större avdelningar av de engelska förbund, som strävar att komma loss från Nationalförbundet och den engelska centralen. En större avdelning av Maskinarbetarförbundet har helt nyligen redan genomfört detta. Transportarbetarförbundet utger det enda på Irland över-

huvud utkommande arbetarorganet The Watch-Word of Labour (Arbetarparollen). Tidningen, som har en upplaga av c:a 10,000 exemplar i veckan, delar alla upproriska och nationalistiska Irlands-organs öde — den blir alltjämt indragen av regeringen. Organet uppger sig vara efterföljare till Connollys The Workers Republic, faktiskt kastrerar det emellertid Connollys revolutionära marxism i dess anpassning till de irländska förhållandena precis som Kautsky kastrerar Marx' principer i allmänhet. Publikationen representerar den ledande delen av Transportarbetarförbundet, Irländska arbetarpartiet och Irländska socialistpartiet.

Internationellt är irländska arbetarrörelsen ansluten till den gula Internationalen. Som representanter för Irländska socialistpartiet vid dess konferens var utsedda: Cathal O'Shannon, redaktör för Watch-Word of Labour, medlem av Irländska arbetarpartiets exekutivkommitté och nu ordförande i Irländska socialistpartiet, William O'Brien, I. A. P:s sekreterare, kassör i Transportarbetarförbundet och en av de bästa krafterna i irländska arbetarrörelsen, vidare en medlem av I. A. P:s exekutivkommitté Johnston och slutligen Hughes, Transportarbetarförbundets sekreterare. Av dessa ombud nådde endast O'Shannon och Johnston, som var försedda med Irländska socialistpartiets fullmakter, fram till Bern. De undertecknade Adler-Longuet-resolutionen och slöt sig i stort till den flygelns taktik på konferensen.

Irlands socialistiska parti, som bildades 1896, ändrade flera gånger namn och program, tills det nedsjönk till ett litet obetydligt parti, som för ögonblicket ej har något inflytande på Irlands nationella politik. Partiets politik och taktik bestämdes av samma personligheter, som ledde Irländska arbetarpartiet och Transportarbetarförbundet. En kort tid befann sig I. S. P. under inflytande av den vänstra flygeln, som under denna period lyckades — trots det övriga partiets förbittrade opposition — få in i partiets föråldrade program några revolutionära grundsatser. Vänsterflygeln arrangerade återtagandet av anslutningen till Bern-internationalen och försökte få majoritet för Tredje Internationalen. Emellertid miste vänsterflygeln sin makt innan den hann befästa den, så att den ej lyckades genomdriva anslutningen till Moskva. Irländska socialistpartiet räknar nu knappast 150 medlemmar i Dublin — av dessa högst 30 aktiva — samt några hundra medlemmar i övriga delar av landet. Dessa medlemmar är illa organiserade och står varken i rapport med var-

Lloyd George: Nu har vi räddat världen från demokrati, så nu ska vi ta itu med irländska frågan! (Rob. Minor i Liberator.)

andra eller med Dublin-centralen. Partiet gör nästan ingenting: det har intet eget organ och endast få broschyrer av dess egna medlemmar; ingen av de broschyrer som finns behandlar det irländska proletariatets viktigare frågor.

En kraft, som utan tvivel kommer att spela en betydande roll i Irlands revolutionära utveckling, är skapad i den av George Russel ledda broderskapsrörelsen. Denna rörelse har flera väl organiserade avdelningar, som representerar en mycket betydande maktfaktor i landets ekonomiska liv och som i den första perioden av proletariatets diktatur skulle framgångsrikt kunna brukas av den proletära staten till lösande av livsmedelsdistributionens ofrånkomliga problem o. s. v. Då de irländska kommunisterna i främsta rummet måste sörja för att

få organiserade de jordlösa bönderna till gemensam produktion, så kommer denna rörelse, som redan nu strävar att utrota den småborgerliga ideologien bland de landhungrande egendomslösa bönderna, att bli av utomordentligt stor betydelse för kommunisterna. Genom att påbörja de jordlösa böndernas organiserande på basis av gemensam produktion i större skala tog denna rörelse faktiskt itu med lösningen av ett den proletära statens viktigaste och vanskligaste problem, den andliga förbindelsen mellan de båda arbetarklasserna och säkerställandet av industriproletariatets enighet med bönderna under proletariatets diktatur.

Ulster, eller närmare angivet Nordost-Irland, är det stora fabriks- och industricentrum. Industriellt liknar Ulster mer än någon som helst annan del av Irland de högt utvecklade engelska och skottska industricentra. Ledande roll spelar här de få storkapitalister, som Irland överhuvud äger och som står i nära kontakt med engelska bourgeoisin. Ulsters arbetare är ekonomiskt organiserade i den engelska fackföreningsavdelningen, politiskt tillhör det stora flertalet av dem unionistiska partiet, det extremaste oppositionspartiet emot Sinn Fein och överhuvud mot varje form av irländsk nationalism. En betydande roll spelar Ulsters religiösa antagonism mot de övriga landsdelarna, dock har den motsättningen under de sista åren allt mera försvunnit. I vissa fall kommer Ulster-kommunisterna att få ett lättare spel än kommunisterna i det övriga landet, ty här kan man förelägga proletariatet den direkta frågan: kapitalistisk eller proletär stat? Då flertalet av Ulster-proletariatet är fri från national-republikansk ideologi, står arbetarna fientligt till upprättande av en borgerlig republik på Irland. Med undantag för de anti-nationalistiska tendenser, som härrör ur religiös fanatism, har vi i Ulster alldeles samma problem dem varje stort industricentrum uppvisar. Ulster är sålunda medelpunkten för en proletär kamp mot en borgerlig irländsk stat.

Den nuvarande ställningen på Irland bär karaktären av ett oavlåtligt småkrig mellan imperialism och nationalism, vari den senare riktningen får bistånd från den irländska arbetarrörelsen.

CENTRALISATION OCH DECENTRALISATION

Av ALFONS GOLDSCHMIDT

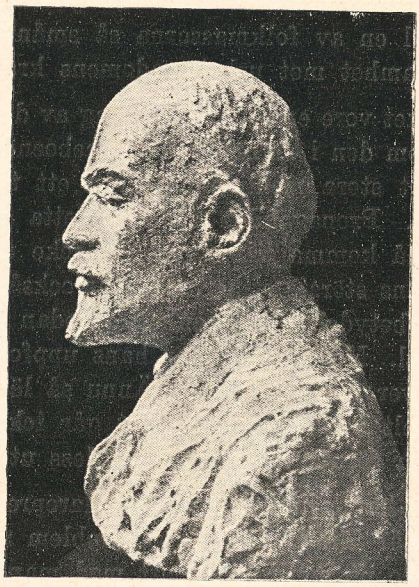

Lenin.
Skulptur av den engelska bildhuggarinnan mrs Sheridan

Det kan icke kallas anspråksfullt eller förmätet att vilja belysa utvecklingens förlopp hos sig själv. Men det är svårt, att få en klar överblick över sin egen utveckling. Man måste noga studera den, ty den är icke endast en utveckling av förståndet utan även av känslorna.

För ungefär 18 år sedan skrev jag en bok om Tolstoj, och denna visar, att striden redan tagit sin början. Redan då hade brottningskampen begynt mellan två problem: förutsättningarna och bevisen för centralisationen å ena sidan och, å andra sidan, dennas neutralisering och besegrande genom decentralisation. För Tolstoj är lösningen av dessa problem så att säga ett litet och enkelt underverk, som vilken dag som helst kan

förverkligas av människorna själva. Den är vidare för Tolstoj intet annat än en uppenbarelse av den hos alla människor inneboende godheten. Denna godhet behöver emellertid blott yttra sig såsom passivitet, såsom en lindrig motvilja mot centralisationen, mot den ekonomiska, mot statens, mot kyrkans centralisation för att åstadkomma det rådande systemets fall. Det är en befallning till en av folkmassorna så småningom allt mera organiserad hörsamhet mot urkristendomens krav på passivitet.

I själva verket vore en sådan rubbning av den centraliserade makten möjlig, om den i människorna inneboende godheten toge sig uttryck i det stora medlidandet från ett tillräckligt antal människors sida. Propagandan för att detta medlidande äntligen en gång må komma till synes, får icke upphöra. Tolstoj är dessa årtiondens störste etiker. Han är också en realpolitiker av oerhört stor betydelse, helt enkelt emedan han påvisar ett användbart medel. Men ännu tonar hans uppfordran, hans väckelseförsök ut över mänskligheten. Ännu så länge existerar en realpolitik av helt annat slag, och det går icke an att förbise denna politik och förutsättningarna för dess utveckling.

I Tysklands kapitalistiska grosshandlarepress har jag under åtskilliga tunga år försökt lösa dessa problem med liberala metoder. Jag trodde på möjligheten att med manchesterliberalism kunna mildra den ekonomiska och därmed också den kulturella centralisationen. Följden blev en oupphörlig konflikt, som i synnerhet yttrade sig i en kamp med syftemål att åstadkomma större ärlighet inom tidningspressen. Jag var gripen av den villfarelsen, att man genom ett skärpande av den ekonomiska tidningspressen, genom skoningslöst blottande av centralisationens grymheter kunde säkerställa eller stärka de enskildas yttranderätt. Jag insåg ännu icke, att centralisationens brutalitet är lagenlig, och att den lögn, som förfäktar denna brutalitet, hör hemma inom laglighetens hank och stör. Min blick nådde alltså icke roten till det onda. Detta var ett svårt fel men också ett nyttigt fel. Ty den väg, jag vandrade, förde mig i beröring med alla de ting och förhållanden, med alla de yttringar av grymhet och brutalitet, vilka man måste lära känna, om man med en skarp spade vill gräva upp det ondas rot.

Längre fram insåg och kände jag: centralisationsivraren av liberalt kynne vill åvägabringa ett förbund, som icke är möjligt

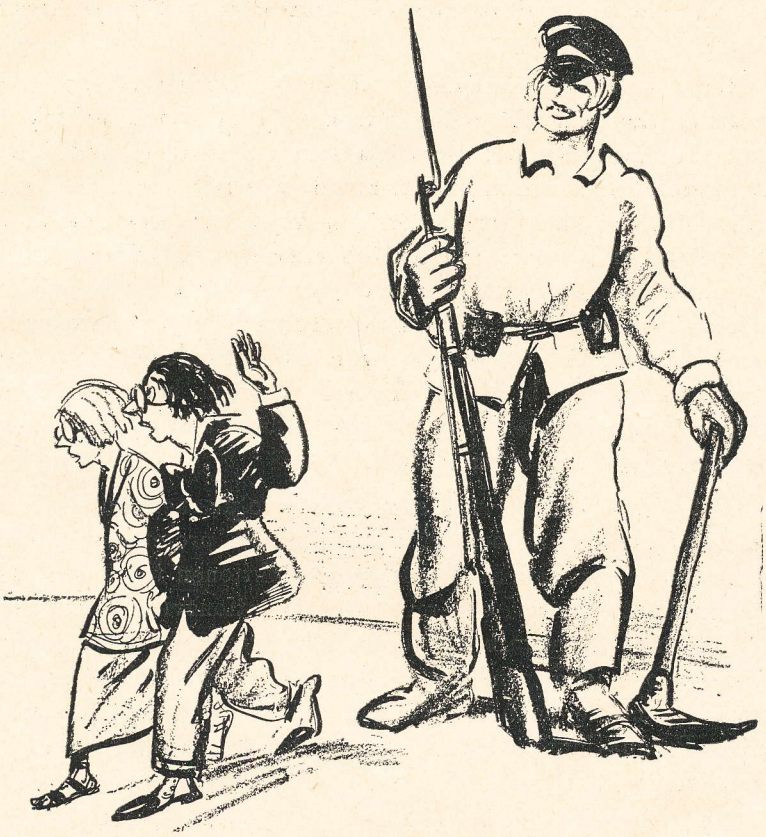

Kammarrevolutionärer på besök i Ryssland.

— Hu, så rysligt! Det var mycket vackrare att drömma om det! (Liberator.)

att uppnå, emedan den enskilde blir uppslukad av centralisationen. Problemet uppställde sig nu sålunda: ingen förmildring av striden, åstadkommen genom kompromisser, utan befrämjandet av centralisationen, och inom dennas ram individens svängrum och frihet. Det första var återigen intet annat än ett användande av Marx' sociala utvecklingslära, det andra åter var ett fortgående på den redan inslagna vägen. Det var kommunism i samma mening som individens frigörelse. Det var en åstundan att förstöra centralisationen med tillhjälp av dess radikala an-

nex. Nu blev centralisationen en förutsättning för decentralisationen.

Men seendet och kännandet var ännu intet klart seende och kännande, ehuruväl jag redan försökte få ut någon politik av detta, och ehuru jag, till att börja med i Tyskland, under året 1910 uppställde fordran på kontroll nedifrån, från de breda lagren. Härmed hade jag visserligen givit mitt erkännande åt nödvändigheten av centralisation och kravet på individens svängrum och frigörelse, men ännu icke fått en ingående kännedom om dessa begrepp. Den rätta kunskapen erhöll jag först under november 1917, då sovjetregeringen offentliggjorde de första centralisations- och befrielsedekreten. Därmed hade den klargjort för mig min egen längtan, och hädanefter och allt framgent måste jag ledas av min logik.

Ett visste jag nu med säkerhet: revolutionen kunde blott vara maktens erövring och befästande genom proletariatet, emedan proletariatets vilja att behärska produktionen tillika är både en centralisationsvilja och en decentralisationsvilja. Det stod klart för mig: då penningekonomin icke kunde fullfölja centralisationen och icke kunde garantera folkets kontroll över densamma, så måste penningekonomin avlösas av produktionsekonomin. Produktionsekonomin åter är det av proletariatet fastställda ekonomiska systemet.

Ett studium av Sovjetrysslands ekonomiska revolution kunde i enlighet härmed icke bliva ett studium av situationen för dagen. Rysslands s. k. "ekonomiska läge" var för mig ingen uppställning av problem, ingen problemgåta, ingen problemlösning. Den var för ögonblicket, vid tiden för maktens befästande, en huvudsak, men för övrigt en bisak. Huvudfrågan måste för mig bli tillkomsten och fortskridandet av centralisationen och dennas lindrande genom folkets kontroll. Härigenom drevs jag att observera, att grundligt fördjupa mig i frågorna, att lära känna deras verkningar, både de närliggande och de framtida.

Hade det då lyckats sovjetregeringen att i socialismens tecken fortsätta den kapitalistiska centralisationsutvecklingen genom kapitalismens utbrytande, och hade det lyckats den att skaffa svängrum åt den enskilde individen? Detta var de stora frågorna, de verkligt betydelsefulla frågorna. Frågan om produktionsmängden kommer först i andra rummet. Stegringen av

produktionen är en självklar konsekvens av den lyckade centralisationen. Har centralisationen väl lyckats, så är alla bekymmer om produktionsstegringen överflödiga.

Av pressen, även den radikala arbetarpressen, av böcker och av tal hade jag sett och hört, att man i Europa icke en gång hade problemet klart uppställt. Frågeställningen var fullkomligt snedvriden. Därigenom blev det europeiska proletariatet vilselett, och Europas privatkapitalister hade icke öga för Rysslands prestation. Denna kunde därför icke genast krönas med den framgång, som nödvändigheten att rädda Europas ekonomi från bankrutt fordrade. Kampen drog ut på tiden, blev svår och förskräcklig.

Det var ett livsvillkor att inför allas ögon kunna peka på en bild av förstörelse och skräckvälde. Endast uppvisandet av strävandena för den individuella frigörelsen. Detta icke blott på grund av bemödandet att göra maktövergången och därmed också den ekonomiska räddningen lättare, utan även för att kunna påvisa möjligheten av en olycksbringande kris för den nya staten, därest den icke redan från början lyckades säkerställa de enskilda individernas tvängrum och befrielse.

Revolutionen erbjuder i dag icke blott för det borgerliga Europa, utan tyvärr också för en del av det proletära Europa en bild av förstörelse och skräckvälde. Endast uppvisandet av revolutionens organisatoriska uppgifter och organisatoriska utveckling kan förlama och tillintetgöra denna villfarelse. Revolutionen måste bevisas vara en förvaltningsteknisk nödvändighet. Sovjetryssland har allaredan lämnat bevis för detta. Utkast och planritning är synliga för alla. Detta är huvudsaken. Vi har icke tid och icke rättighet att hålla oss borta från denna skola. Europa har redan försummat allt för mycket. Sedan 1917 har det ett lysande exempel i sin närhet. Det fattades håg för att lära och därför också lydnad och benägenhet. Icke en enda minut får nu gå förlorad.

FRÅN DE RÖDA FRONTERNA

Frankrikes socialistparti till Tredje Internationalen!

I januarihäftets prässläggningsögonblick kommer från Frankrike den märkliga och glädjande nyheten, att franska socialistpartiet på sin kongress i Tours dagarna mellan jul och nyår med stor majoritet tagit steget från centersocialism till klar kommunism. I avvaktan på utförligare meddelanden än borgartelegrambyråernas färgade telegram lämnas här endast ett kortfattat referat.

Kongressens höger leddes av Blum, centern av Longuet och vänstern av Cachin, Frossard och Loriot. Redan i början av förhandlingarna beslöt kongressen med 2,898 röster mot 1,223 omedelbart diskutera frågan om anslutning till Tredje Internationalen, vilken begärts av Seinedepartementets ombud. Under den följande ingående debatten anlände ett telegram från Tredje Internationalens exekutivkommitté, vari denna godkände vänsterns motion om partiets anslutning till Internationalen, men avvisade centerns, som även den ville visst samarbete med Moskva. Klara Zetkin anlände under kongressen som de tyska kommunisternas representant och uppmanade till brytning med högerelementen samt kamp i förening med all världens kommunister för de ryska kamraterna. Vid slutomröstningen fick Cachin och Frossards motion 3,208 röster, Longuets 1,022, Blums 397, Heines (för "entusiastisk" anslutning) 44 och en högermotion av Pressemane 32. Heinegruppen slöt sig till Cachin och Frossard och vänstern firade sin stora seger med avsjungandet av Internationalen. Härpå avlägsnade sig högern och centern, och kommunisterna fortsatte som officiella franska partiet. De övrigas ställning är ännu oklar. Enligt ett telegram skulle centern kluvit sig och en del gått med högern, bland dem Longuet, andra åter övergått till kommunisterna. Partikongressen har valt ny styrelse på 24 medlemmar och riktat ett manifest till den franska arbetarklassen. Enligt nu föreliggande uppgifter omfattar det kommunistiska partiet samtliga federationer i Frankrike med 160,000 medlemmar, men har dock endast 20 deputerade. Det nya högersocialistiska partiet, som vill sluta sig till II:a Internationalen eller gå till rekonstruktionskongressen i Wien, har däremot 50 deputerade men endast 40,000 medlemmar. Det nya partiet har över huvud inga hela avdelningar.

De engelska kommunisterna enas.

De olika engelska kommunistpartierna håller på att följa våra tyska kamraters föredöme och sammangå till ett enda gemensamt kommunistiskt parti. Till den konstituerande kongress, som inkallats till slutet av januari, återkommer vi utförligt, för närvarande avtrycker vi det av partiernas ledare utsända enighetsmanifestet "En kommunistisk enhetsorganisation":

Till alla kommunister!

Kamrater! Vi riktar denna framställning och vädjan till er i hopp att för all tid få undanklarade de åsiktsskiljaktigheter, som hittills hållit oss åtskilda och hindrat konsolideringen av de revolutionära krafterna i detta land.

Det är inte vår uppgift vare sig att utreda eller rättfärdiga dessa skiljaktigheter utan helt enkelt att erinra om det faktum, att vår strävan väsentligt förenklats av besluten på Tredje Internationalens senaste kongress. Dessa beslut utstakar för vår rörelse i hela världen grundvalen på vilken våra strävanden bör byggas och innebär ett klart och tydligt krav, att ett enat kommunistparti skall upprättas i England.

I det syftet har följande organisationer gått in på förslaget att bilda ett enat parti och valt medlemmar i en över partierna stående kommitté: Communist Party of Great Britain, Communist Labour Party, Communist Party (B. S. T. I.), National Shop Stewards' and Workers' Committee (med rådgivande röst) och vänstergruppen inom Independent Labour Party (med informationsrätt).

Denna kommitté har tagit itu med sitt arbete och hållit en preliminär konferens. Vi betonar, att det intimaste samarbete är nödvändigt, om det enade partiet skall kunna få alla de egenskaper, som kännetecknar en verklig, livaktig, revolutionär organisation. Till den ändan söker vi sådant bistånd och uppmanar alla grupper och organisationer, som ännu ej har känning med våra åtgärder, att sätta sig i förbindelse med sekretariatet, som lämnar alla informationer. Under tiden tillråder vi ett noggrant aktgivande på vad som åtgöres och tror oss kunna lova, att när landskongressen inkallas i slutet av januari resultaten ska mer än rättfärdiga de förhoppningar vi ställt på denna kongress.

Communist Party of Great Britain — Communist Labour Party
Artur Macmanus, Alb. Inkpin — J. V. Leckie, John Maclean

Communist Party (B. S. T. I.)
Dick Beech, T. Watkins

Sekretariatet för kongressen är Albert Inkpin, 21 A Maiden Lane, Strand, London, W. C. 2.

Kan de ungerska folkkommisarierna räddas?

Det vita Ungern har ånyo inför all världen avslöjat sin banditkaraktär, i det dess s. k. rättvisa dömt flera av de häktade folkkommissarierna till döden och andra till livslånga tukthusstraff. T. o. m. Branting är upprörd och protesterar. Sovjet-Ryssland ger sin protest den mera effektiva formen av en officiell not till statsminister Teleki, vari meddelas, att alla ungerska officerare, som hålles fångna i Ryssland, kommer att anses som gisslan för de livdömda ungerska folkkommissarierna och kommer att dela samma öde. Teleki protesterar mot detta beslut, men tycks gå med på förhandlingar om utväxling.

Radikalsocialistiska valsegrar i England.

Vid fyllnadsvalen till engelska underhuset i distrikten Abertilleri och Ronddha har Lloyd George ånyo lidit nederlag. I den förra kretsen valdes medlemmen i gruvarbetareförbundets styrelse George Barker med 15,492 röster mot koalitionsliberalernas 7,842 och i Ronddha-distriktet fick arbetarkandidaten Will John 14,035 röster mot koalitionsliberalernas 9,959. Båda kandidaterna tillhör Independent Labour Partys vänstra flygel. Resultatet hälsades med hurrarop och viftningar med röda flaggor.

Kommunismen i Grekland

kan anteckna en framstöt vid senaste parlamentsvalen. De våra erhöll 120,000 röster och två mandat. I Thessalien och Saloniki fick de 60 procent av alla röster.

B Ö C K E R

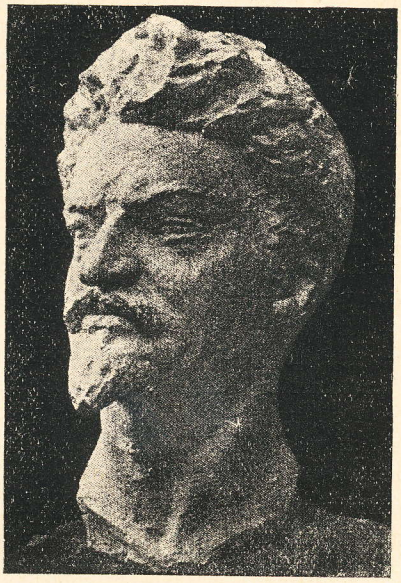

Trotskij.
Skulptur av mrs Sheridan.

Trotskij: Terrorismus und Kommunismus. – Anti-Kautsky.

I Ryssland är Trotskij en heros, i likhet med Lenin en hjälte, till vilken folket ser i dyrkan. Men medan Lenin är den överlägsne och avlägsne, som de ägnar en innerlig vördnad, så är Trotskij dem närmare, träder dem till mötes mitt i dagens kamp, personifierar deras uthållighet under långa år av ständig strid, och personifierar slutligen deras kära röda armé och alla dess segrar. Med dem har han delat allt, aldrig har han sparat sig och därför står han dem även oändligt nära, trots det att över hans person icke vilar något av den anspråkslöshet, som kännetecknar Lenin. Trotskij bländar, och detta endast har gjort honom än mera aktad och beundrad av det ryska folket. Ty det ser sin egen makt speglad i honom. Kongresserna jublar mot Lenin, massorna mot Trotskij

Bland de mängder av broschyrer och böcker, som Trotskij skrivit (liksom Lenins böcker är blott ett fåtal av Trotskijs översatta till europeiska språk) intar otvivelaktigt hans sista bok mot Kautsky den främsta platsen, liksom den hävdar sin ställning som en av de bästa

böcker den socialistiska litteraturen kan uppvisa. Det är tankeredan, klarheten och formens spirituella liv och glans, samt framförallt den mästerliga behärskningen av ämnet, som ger denna stilistiskt starka bok dess bestående värde. Liksom man ställt Trotskijs bok om den ryska revolutionen (Från november till Brest-Litovsk) vid sidan av Marx' Pariskommunen, så kan man kanske ställa denna — sit venia verbo — vid sidan av Marx' Filosofins elände. Trotskij har nämligen i sin stil åtskilligt av Marx' överlägsna hån och hänsynslösa sätt att djärvas ställa problemen rätt, trots alla de konsekvenser, som då måste dras ur dem.

Denna bok är speciellt adresserad till Kautsky, men den riktar sig till alla centerdekadenter världen runt, och en mer svidande rottingsbastonad har de aldrig fått, än den som de här mottar av en kraftig hand. Alla deras förlegade gamla, demokratiska fraser avdammas här så att den falska förgyllningen går av och de framstår i sin värkliga, grådaskiga nakenhet.

Frasen om "kraftförhållandena" i klasskampen, vilka kantänka inte ännu skulle tillåta proletariatets diktatur, trasas sönder i ett ypperligt första kapitel, där förf. med fröjd nagelfar några av de viktigaste världspolitiska felsluten på centerhåll, liksom oviljan att där dra de värkliga konsekvenserna av klasskampen.

Ett särskilt värde har kapitlet om demokratin, däri han utreder dess väsen, granskar den teoretiskt och visar varthän den i praktiken leder. Basen för denna avhandling om demokratin är hans långa erfarenhet som praktisk politiker, statsman och organisatör, samt dessutom en grundlig sociologisk och historisk beläsenhet.

För Branting, som en gång (1918) betecknat Trotskij som en "skrävlare" och ingenting annat, skall säkert kapitlet "Terrorismen" i denna bok frammana minnet av en annan titel han tilldelat en ledande och offervillig bolsjevik, Radek, när han kallade denne "bödeln Radek". Branting, som i sin ungdom talade om klasskamp, häpnar nog nu när han blivit en i det kapitalistiska samhället inväxt borgare, när han ser varthän klasskampen m å s t e leda. I sin ålder fruktar han naturligtvis alla konsekvenser och kryper med andra högersocialister och humanister fegt undan den röda terrorns rensande och hälsosamma storm. Rensande och hälsosam, ty måste vi gripa till den, om borgarna tvingar oss därtill, då skall vi inte häller göra det som några bleknosade veklingar, utan kraftigt genomföra den — ty ett kraftigt slag blir i alla fall mildare än en massa svaga och tvekande.

Kautsky roade sig ju med att i sin bok "Terrorismus und Kommunismus" dra upp en parallell mellan Pariskommunen och Sovjetryssland. Men han handskades något vårdslöst i detta fall med historien, därom nämner redan Lenin i sin lärorika bok om renegaten Kautsky, och här plockar Trotskij de sista fjädrarna ur Kautskys historiska nattmössa. Den mängd av fruktbärande synpunkter, som Trotskij i detta kapitel kastar fram, är synnerligen värdefulla för alla dem som allvarligt vill lägga sig in klasskampen och dess möjligheter. På grundvalen

av de historiska erfarenheter, som Kommunen och Sovjetryssland givit, kan varje proletär ledare här lära sig mycket i Trotskijs hårda skola.

Sedan Mehrings död är ju Kautsky ansedd som en av de främste Marxkännarna, Rjasanov har väl dock bland vetenskapsmän det vederhäftigare ryktet i detta fall. Lenin har ju redan tidigare visat att Kautsky nog känner sin Marx, men använder honom blott i den utsträckning det för Kautskys syften vid olika tillfällen är tjänligt. Här ger Trotskij i kapitlet "Marx und — Kautsky" ytterligare belägg för den saken. Så skamfilad har Kautskys "marxism" blivit genom revolutionen att de värkliga vännerna till Kautskys litterära värksamhet måste beklaga att han överlevat sig själv. Frågan om han i sin tidigare produktion varit mer revolutionär än nu, eller om han icke alltid varit en god och äkta reformist, är en viktig fråga, som kompetentare pennor än anmälarens må taga upp till undersökning. Kautsky hävdar själv den ståndpunkten, att han icke ändrat hållning, och trots Lenins och Trotskijs påstående om motsatsen, torde väl saken icke vara så självklar. Ty även den dunklaste socialpatriot kan tillåta sig revolutionära fraser, och Kautsky tillåter sig än i dag att vara revolutionär i ord.

Värdefullast är dock de sjunde och åttonde kapitlen av boken. I dem drar Trotskij facit av den ryska revolutionen, dess vinningar för arbetarna, dess organisationsproblem och deras lösning, partiets ställning till fackföreningarna, bondepolitiken, den fackkunniga intelligensen, den internationella politiken, industrin, arbetsplikten, arbetets militarisering, arbetsarméerna, den enhetliga ekonomiska planen, centraliseringen m. m. Allt detta är uttömmande, sakligt och överskådligt lagt till rätta. Ingen revolutionär med vilja till revolution f å r underlåta att läsa dessa kapitel grundligt och väl, ty ur dem kan han lära mycket till den stunden, när revolutionen kommer i eget land.

Trotskij har haft tid att skriva denna sin stora bok mitt under brinnande krig, när han stampade fram arméer till Rådsrysslands försvar. Den blodiga kampen runt omkring honom, i vilken han förresten dagligen deltog, har gett en sund skärpa åt tonen, en klar hårdhet åt kritiken. Det är arbete och högtid att läsa denna kampbok. Även för Sverge blir den snart tillgänglig i Ode Baltens utomordentliga översättning.

Kurt Byström.

H. G. Wells: Russia in the shadows.

Wells' bok betecknar en mellanfas mellan de lätta reseskildringarna och de värkligt klarläggande, grundliga böckerna om Ryssland. Hans intelligens placerar honom på en högre nivå än många av de andra turisterna, men även den är ensidig och kanhända något för engelsk. Hans uppehåll där var alltför kort för att han trots sin iakttagelseförmåga skulle ha kunnat ge någon hel bild vare sig av det ena eller det andra. Hans vänskap med Gorkij gav honom ju många goda kort på hand, men av boken förefaller, som om Gorkij och han numera talade två skilda språk. Gorkij har genomlevat och deltagit i flera års revolution. Wells är och

förblir en god borgare, för yttermera visshets skull inskriven i Fabian Society i England. En sådan herre har inga förutsättningar att begripa en proletär revolution, och Gorkij är numera långt ifrån den samme som han var år 1914. Revolutionen skapar om folk på kortare tid än ett år, och Gorkij har levat och letts av revolutionen i flera år, liksom Wells fortfarande ledes i osynliga bojor av det kapitalistiska samhället.

Hans borgerliga ståndpunkt sticker fram ständigt i denna lilla bok. Så tar han upp till bekymrad begrundan det faktum, att i Ryssland störtats en regeringsform lik den västerländska, Kerenskij-regimen, och det är ett minus för Ryssland. Och senare måste han dock erkänna att bolsjevikregeringen under nästan oövervinneliga svårigheter utför saker, som de västerländska regeringarna aldrig förmår! Med vemod tänker han tillbaka på de tider, när han behagligt promenerade längs Petersburgs gator och i butikerna köpte än det ena än det andra. Han blir kuslig till mods, då han ser de stängda butikerna, och han anar värkligheten: kommunismen skall förstöra de stora jättestäderna, en fråga som han tar upp med Lenin, — och hans farhågor bekräftas leende av denna realist, som Wells kallar — med rätta — drömmare.

Wells' bok har några goda sidor. Den är allvarlig, d. v. s. han har humor. Han är saklig och kort. Han undviker ganska bra att ge sej in på frågor, dem han ej begriper, men emellanåt trampar han gladeligt i klaveret. Det gör han grundligt, då han lovar "raka Marx". Han beskyller Marx för en massa saker, som det inte finns den ringaste anledning att tillvita Marx. Han har tydligen aldrig läst Marx, det krävde säkert för mycken tid och arbete för Wells' intellekt, som är tillfredsställt med att s k u m m a så många kunskaper som möjligt, men lära sig inget ordentligt. Han ritar upp en vrångbild av Marx — den är nog kopierad efter en massa borgerliga porträtt i den engelska och amerikanska litteraturen, ty tonen känns igen — och denna vrångbild ämnar han i en kommande bok titulera Marx och — avrätta. Vi hoppas för Wells' egen skull att han därförinnan vaknat till insikt om sin intrampning och tyglar sin sprakfåliga pegas.

Hans sammanträffande med Lenin överraskar honom. Här var en marxist, som inte hade de marxistiska felen. Han är full av beundran för Lenin, det är nästan med andakt han lämnar honom. Borde inte detta ha lärt honom inse, att hans analys av marxismen har ett felslut! Annars skall vi hoppas att den engelska revolutionen skall hinna lära honom den saken, ty Wells är tydligen ännu långt ifrån för gammal att lära.

Wells' ställning till den röda terrorn är överraskande, ty ehuru borgare ger han den ett visst relativt erkännande såsom ändamålsenlig, ärlig och syftande till ett bestämt mål.

Hans sammanträffande med vetenskapens och litteraturens representanter är intressant skildrat, deras misär ser han, men han förstår den icke, ty han begriper ju icke revolutionen. Och här spelar ännu in ett moment: Ryssland befinner sig just på vändpunkten, kvar finns oändligt av det nyss borgerliga, som ryckts upp ur sin jordmån av revolutionens järnhand. Detta förvirrar naturligtvis herr Wells.

Baku-konferensen med Asiens proletärer kan icke ge mr Wells någon ro. Här spelar Gorkij in, Gorkijs fruktan för att Ryssland för mycket skall kulturellt liera sig med Asien. Gorkij ser Rysslands räddning i Europa, liksom Europas räddning i Ryssland. Men här kommer mr Wells in och kastar sig över Baku-konferensen såsom "klumpig och dum". Dessvärre delar Lloyd George och hans kolleger i brittiska regeringen icke denna åsikt, utan rustar sig att kväva följderna av denna konferens. Bättre vore om de toge den med Wells' lugn och läte sakerna ha sin gång. Då finge bolsjevikerna tidigare orsak att rosa den asiatiska marknaden och komma Gorkijs farhågor på skam genom att visa att Ryssland kan vara föreningslänken mellan Europa och Asien.

Wells är kritisk mot rådsregeringen — liksom mot alla regeringar — och visar särskilt på en svaghet hos den samma, dess ovana vid makten, dess brist på tradition att härska. Den bristen har all världens proletariat. Men den kan botas. I övrigt gör hans kritik ett ganska lamt intryck, det var bara en borgare med förmåga att skriva som reste till Ryssland. Att hans bok sedan hör till dem, som det inte lönar sig att rekommendera, det är fullständigt hans eget fel. Bra mycket större utbyte fick hans landsman, H. N. Brailsford, från sin resa. Åtminstone att döma av de artiklar han skrivit i den amerikanska tidskriften "The New Republic" kommer hans kommande bok att bli en de vederhäftigaste om Ryssland. Och den engelska publiken behöver en sådan efter mr Wells lilla krönika.

Ett fel i Wells bok bör korrigeras. Han återger en bild av "Petersburg soviet in session", men den bilden är från III. Internationalens möte, när Lenin talar.

Kurt Byström.

Mrs. Philip Svowden: Through bolshevik Russia.

Wells var borgaren, som reste till Sovjet. Men Mrs Snowden var den typiska småborgaren, som reste till de blodiga bolsjeviker! Undra på att hon fick samvetskval och tänkte på f. d. ägaren, när hon låg i en bekväm säng i ett f. d. furstligt palats, att hon såg den avrättade tsaren, när hon åkte i hans järnvägsvagn o. s. v. Hon såg mest spöken hela tiden hon var i Ryssland, men hon var seglivad. T. o. m. kan man förutsätta att hon har en viss förkärlek för spöken, ty det är endast om hennes ryska spöken, som boken handlar.

Bokens intellektuella nivå får man ett begrepp om, när man vet att hon jämför "pacifisten" Trotskij i Brest-Litovsk med Wilson — i Versailles. Och när hon går in till Lenin frågar hon sig, om han är en mänska eller en djävul! Hennes sötsliskiga sentimentalitet är vidrig, och det gör en ont om engelsmännen, när man ser att hennes bok redan gått ut i tvänne upplagor på några månader. Det finns beklagansvärda människor, som för anmälans skull måste läsa åtminstone några tiotal sidor av denna s. k. bok.

K. B—m.

Herman Wendel: Heinrich Heine.

Det finns mängder av böcker skrivna om den store tyske diktaren Heinrich Heine, så gott som alla dock enbart om författaren och enbart ur gängse litteraturhistorisk synpunkt. Allt tyder på, att H., som dock aldrig varit bortglömd av diktens värkliga älskare, håller på att få en ny renässans. Och det är inte underligt. Ingen av värdslitteraturens stora skalder har varit så aktuell nu, ingen så modärn. Goethe blir en perukstock bredvid den Düsseldorfske judesonen.

För kort tid sedan har Heine-litteraturen riktats med ett nytt arbete av mycket högt värde: den tyske socialisten Hermann Wendels stora verk Heinrich Heine, ein Lebens- und Zeitbild. (Kaden & Comp., Dresden.) Påbörjat redan flera år före kriget hindrades det att utkomma av den preussiska censuren, för vilken den satiriske mästaren ju alltid varit en fasa, och först nu har det kunnat tryckas.

Wendel ger i tio kapitel en förträfflig vägledning genom diktarens liv och produktion: från ungdomsåren vid Rhen över studierna fram till Pariservistelsen och döden i den madrassgrav, där den sjuke Heine låg fängslad i 8 långa år. Skildringen har sin främsta betydelse icke i stilistisk värdesättning — där är författaren synnerligen knapphändig. Brandes' bok ger mer på det området — men i politisk, man får här vad man länge saknat: en bild av H. i hans historiskt politiska sammanhang och hans politiska utveckling. Utförligt och kunnigt uppehåller sej W. vid samhällets ekonomiska struktur under de olika perioderna av H:s liv, ger klargörande utredning av hans förhållande till socialismen i Saint-Simonismens utopiska skepnad och i Marx' formulering — Heine var som bekant mycket god vän med socialismens vetenskaplige grundläggare.

Allt som allt en värdefull och betydande bok, som anmälaren hoppas framdeles få utförligare återkomma till i sammanhang med en grundligare behandling av den störste tyske frihetsskalden.

T. N.

Bernhard Kellerman: Der 9 November.

En ny stor roman av Tunnelns ryktbare författare. Och om tyska revolutionen. Tyvärr i stort ej vad man kunde väntat sej av hans fina pänna. Där finns ypperliga scener, överklassens lyxliv i Berlin ännu inför revolutionen tecknas med styrka och vissa sidor med massföreteelser eller i fattigkvarteren har en suggestiv makt, vissa figurer står länge för läsarens minne, men i stort brister komposition och helhetssyn. Stilen ligger mer än i Kellermanns föregående produktion nära filmtekniken, handlingen rör sej framåt med scener om några sidor, en figur släpps och tas opp lite längre fram. Kanske detta blir den nya prosaformen, publikens smak för filmens korta scener kanske driver även litteraturen den vägen. Men faran blir då trasigheten i det hela, där denna ej kan uppvägas av en sträng komposition.

T. N.

TIDSKRIFTSREVY

Lenin om koncessionerna.

I Moskvas kommunistiska partiorganisation höll Lenin nyligen ett anförande om de till utländska företag lämnade koncessionerna och Sovjets koncessionspolitik. Ur Russische Rundschau anför vi det väsentliga av anförandet.

Den amerikanske "socialisten" Spargo, en hätsk bolsjevikmotståndare, betecknar i en bok Sovjets koncessioner som ett säkert tecken till kommunismens sammanstörtande. Detsamma påstår mensjevikerna. Men, frågar Lenin, vem är det som har sammanstörtat — vi eller den europeiska bourgeoisien? Den senare har i tre långa år smädat oss, skrikit ut oss som usurpatorer och banditer, har sökt slå ned oss med alla upptänkliga medel och nu måste den motvilligt erkänna, att den ej förmått slå omkull oss, vilket i och för sig redan är liktydigt med vår seger. Mensjevikerna framställer saken så, som om vi företagit oss att ensamma besegra världsbourgeoisin. Men vi har alltid betonat, att vi bara är en länk i världsrevolutionens kedja och vi har aldrig ställt som vår uppgift att ensamma genomföra segern. Så länge världsrevolutionen inte är i full gång, kan vi ha bruk för bourgeoisins kapital. Då vi nu en gång befinner oss i ett land, som är bland de svagaste i ekonomiskt avseende, hur ska vi kunna påskynda den ekonomiska utvecklingsprocessen? Med det borgerliga kapitalets hjälp. För närvarande har vi framför oss två koncessionsprojekt. Det ena är ett utkast till ett koncessionskontrakt på Kamsjatka för en tid av tio år. Här var en amerikansk milliardär, som mycket oförblommerat uttalade sig om motiven för denna överenskommelse: Amerika vill nämligen i händelse av krig med Japan ha en basis i Asien. Samma milliardär förklarade, att om vi sålde Kamsjatka till Amerika, skulle — det kunde han försäkra oss — entusiasmen hos amerikanerna bli så stor, att amerikanska regeringen genast komme att skrida till erkännande av ryska sovjetmakten; om vi däremot bara utarrenderade det, skulle entusiasmen bli svagare.

Vi har tillfogat världsbourgeoisin nederlag därför att den ej förmådde ena sig. Både Brest- och Versailles-föredragen splittrade den. Nu växer en rasande fiendskap upp mellan Amerika och Japan. Denna omständighet utnyttjar vi och erbjuder Kamsjatka som arrende i stället för att skänka bort det: Japan har ju dock genom militär ockupation fråntagit oss ett oerhört område i fjärran östern. För oss är det därför mycket fördelaktigare att arrendera bort Kamsjatka och därifrån få en del av det som produceras, så mycket mer som vi eljest faktiskt ej förfogar över detta område och alltså ej kan utnyttja det. Ännu är överens-

kommelsen inte undertecknad och redan talar man med raseri om den i Japan. Genom denna överenskommelse har vi ännu ytterligare ökat splittringen i våra fienders läger.

Den andra koncessionstypen: Vi utarrenderar några millioner desjatiner skogsmark i Arkangelsk-guvernementet (1 desjatin = 1 hektar), ett område som vi med våra tekniska betingelser icke är i stånd att utnyttja. Här vinner vi utom en del av avkastningen den vinsten, att våra arbetare får tillfälle att förvärva teknisk färdighet.

Slutligen den sista sidan av frågan. En koncession betyder inte fred utan är en annan form av kriget, men en för oss gynnsammare. Hittills fördes kriget med tanks, gevär etc., som hindrade oss att arbeta, nu överföres kriget på den ekonomiska fronten. Kanske kommer de att sträva till att återställa den fria handeln, men det är inte bara de som undertecknat överenskommelsen, utan också vi. Dessutom är de förpliktade att underkasta sig alla våra lagar, under den tid våra arbetare kommer att lära av dem; i händelse av krig åter — och för kampen mot bourgeoisin måste vi alltid vara rustade — förblir enligt krigslagarna alla deras inventarier i våra händer. Säkert kommer de att söka lura oss, men vi har institutioner för att möta dylika steg (utomordentliga kommissionen etc.) och är övertygade om att segern blir vår.

För halvtannat år sedan var vi beredda att underteckna en fred, enligt vilken ett oerhört landområde skulle tillfalla Denikin och Koltsjak. De gick inte med på det och förlorade alltsammans. Vi har riktigt utstakat vägen till världsrevolutionen, men den är ingen rak väg utan går i sicksack. Vi har försvagat bourgeoisin. Med vapenmakt kommer den inte att betvinga oss. Ännu helt nyligen förbjöd man oss att driva kommunistisk propaganda; detta förbud visade sig vara ett slag i tomma luften. Att fordra något sådant är löjligt. I deras läger tilltar oenigheten och det inre förfallet och det stärker oss. Vi har aldrig inbillat oss att vi skulle kunna besegra världsbourgeoisin med enbart vapenmakt. Men, slöt Lenin sitt anförande, vi måste alltid komma ihåg, att vi måste fullborda allt. Nu står vi inför övergången till det ekonomiska uppbyggningsarbetet. Denna övergång är svår efter sex års krig och vi måste marschera i tätt slutna leder, obönhörligt fullföljande det uppgjorda hushållningsprogrammet.

Inför tyska statsbankrutten

gör D. Bernhard i Kommunistische Rundschau bl. a. följande reflektioner: Tyska bourgeoisins förtvivlade försök att på proletariatets bekostnad genom jättestora skatter, genom en oerhörd belastning av inkomsten samtidigt med största möjliga skonande av de besittande klasserna återuppbygga den kapitalistiska hushållningen i Tyskland, visar sig fullständigt fruktlösa: bankrutten står för dörren och kan inte längre hejdas med något finanskapitalistiskt konstmedel. Detta är resumén av ett sammanträde i riksdagens skatteutskott, där riksbankspresidenten Havenstein för en gångs skull hänsynslöst öppet upprullade bilden av det tyska finansläget. Mot 101 milliarder mark

utgifter, som riksbudgeten för 1920 beräkant, står summa 30,4 milliarder mark inkomster. Och t. o. m. denna utgiftssumma är för låg, ty, som H. påvisade, kommer kostnaderna för ententens ockupation att uppgå till ej de beräknade 15 milliarder utan ungefär 67—79 milliarder. Det vill alltså säga: mot en riksinkomst av 30,4 milliarder för år 1920 en utgift av 153—165 milliarder! Det finns endast en väg att uppbringa dessa oerhörda summor: att sätta snabbare fart på sedelprässarna. Men därmed vinnes bara en lättnad för ögonblicket och i stället sänkes ytterligare den tyska valutan. Havensteins planer att genom tvångslån få in c:a 30 milliarder hjälper bra lite och bara för tillfället. Redan Versailles-förpliktelserna, som (oberäknat utgifterna för ockupationen) går till 3 milliarder mark i guld pr år, skulle sluka flera gånger om den Havensteinska finansoperationens summor. Därtill kommer, att det ondas rot, den tyska produktionskraftens förminskning, inte beröres av denna operation utan bara dess symptom.

De kapitalistiska kretsarna ser i denna Tysklands nöd endast en utväg: revision av Versailles-fördraget, på vilken de skådar som hypnotiserade. Utan tvivel har de rätt i, att detta fördrag försvagar Tysklands ekonomi. Men en stor lättnad skulle genast uppstå, om den tyska kapitalistprofiten avskaffades och överginge i det allmännas hand och förvaltades kommunistiskt. Denna första väg till räddning, den enda möjliga, ser naturligtvis inte kapitalisterna, de vill inte se den, ty dess beskridande skulle ju för dem vara liktydigt med deras egen likbegängelse. Så måste de då låta saken ha sin gång och ställa all sin förhoppning till ett segerrikt revanche-krig. Det tyska proletariatet bleve i så fall lika mycket den lidande parten som det för närvarande är. Den enda vägen till räddning är dess revolutionering, förberedandet av diktaturen, avskaffandet av företagarprofiten och utbyggandet av den tyska hushållningen efter kommunistiska principer. Vad sedan återstår, Versailles-fördragets avskaffande, blir i huvudsak världsrevolutionens uppgift, och den kan tyska proletariatet påskynda genom eget föredöme.

Rustningskungarnas blodhets

belyses av vår bekante engelske kamrat överste C. L. Malone i engelska Communist Partys tidskrift The Communist. Första stadiet i denna hets är propaganda för en stor flotta, andra stadiet propaganda för och deltagande i ett stort krig. Liksom åren före 1914 befinner vi oss även nu i första stadiet. De engelska hetsarna fordrar nu 230 miljoner pund sterling (1 pund = 18 kronor) till nyrustningar — oräknat en extra utgift på 40 miljoner pund till armén, 6½ miljon till flottan och 2 miljoner till luftvapnet. De stora firmor, som står bakom de fräcka kraven och genom sina tidningar hetsar till detta vanvett, har som bekant inga "fosterlands"-synpunkter. "Pängar luktar inte, och stålet har intet fädernesland." Tag ett exempel: nickel, en av de ovärderligaste produkterna för utrustandet av stora pansarbåtar med tung bestyckning. Nästan allt nickel i världen äges av två franska firmor: Nouméas masugnar och Rothschild-gruppen. Under världskriget gjorde de engelsk-

fransk-tyska affärsmän, som behärskade järnet, stålet, blyet, zinken och andra krigsförnödenheter, affärer på bägge sidor och de hade intresse av att kriget fortsatte tills det av vissa skäl slutade. Den 21 september 1914 avgick ångaren Bennesloet, lastad med nickel, till Hamburg. Den 24 september kapades den av franska ångaren Dupetit-Thouars och fördes till Brest. Hälften av dess last var betalt i förskott av tyska vapenfirman Krupp. Trots prisrättens mening frigavs ångaren. Den hade kommit från Nya Caledonien — en fransk koloni!

Detta fall ansågs för ett prejudikat och strax efteråt fick följande ångare fritt passera: 6 oktober Rambeau, 12 oktober Martindick, 7 november Tubantia, 2 november Beria etc. Man torde också erinra sig det välbekanta faktum, att två engelska ångare, lastade med koppar, också tilläts avgå till Tyskland från en hamn i Skottland. Så går det alltid till i krig nu för tiden. Under boerkriget var en representant för en av de största engelska vapenfirmorna stationerad i Paris för att se till att boerna fick engelsk ammunition genom en fransk agent. Han skötte sig så bra, att han nu är chef för företagets avdelning för kontinenten.

Till redaktionen ingångna skrifter.

Bogdanow, A.: Was ist proletarische Dichtung? Verlag Russische Korrespondenz, Berlin, 1920. 32 s. 50 pf.

Dokument från ryska arbetarrevolutionen: Påbud och förordningar utfärdade av de revolutionära folkens styrelse, volym I. 40 s. 50 öre. Ryska rådsrepublikens civillagar. 48 s. 50 öre. Ryska rådsrepublikens lag om arbetets reglering. 24 s. 25 öre. Samtliga å Frams förlag, Stockholm.

Engels, Friedrich: Socialismens utveckling från utopi till vetenskap. Övers. och förord av Zeth Höglund. Frams förlag, Stockholm, 1920. 64 s. 1 kr.

Folkkalendern 1921. Sjätte årgången. Frams förlag, Stockholm. 240 s. Klotband 3:50.

Sthlm 1921, Tr.-A.-B. Fram.